

TORSDAG 21 SEPTEMBER. NR 38/2017

Svårt att prata med barn om tro

Sidan 8

Nya ansikten på Studentmissionen

Sista sidan

Religionen hålls på avstånd i EU-politiken

Sidan 10

Systrar på scen

Sidan 12

Björn Vikström bekräftar kandidatur

Nu har fyra anmält sitt intresse för ärkebiskopsstolen: tre liberala kandidater och en mittenkandidat.

Sidan 5

Sadinmaas dom, seger eller felslut?

Sidan 4

Patrik Hagman vill välja ärkebiskop på nytt sätt

Sidan 19

Det mesta talar för Merkel

Sidan 6

Skuldsatt biskop granskas

Sidan 4

Cancern förändrade henne

Sidan 2

LEDARE MAY WIKSTRÖM

Spelet börjar, epiteten består

I VECKAN klarnade det att Borgå stifts biskop också kommer att finnas med bland kandidaterna i ärkebiskopsvalet. Egentligen var det inte så överraskande. Björn Vikströms bok om äktenskapssynen och sexualiteten publicerades först på finska, i en tydlig intention att nå ut till en så bred läsarskara som möjligt. Det i sin tur, bidrog till att lyfta fram honom som en potentiell efterföljare till ärkebiskop Mäkinen.

UPPLÄGGET är intressant, samtidigt som förenklarna än en gång gör sig påminda. Mikko Malkavaara karaktäriserar, visserligen med reservationer men ändå, slentrianmässigt upp en spelplan med tre liberala och en mittenkandidat. Epiteterna gör det enkelt för väljarna och kyrkans många medlemmar. Men helt sanna är de inte. Stämpeln slås mer eller mindre baserad på den enda fråga som nu sliter kyrkan, nämligen äktenskapssynen.

Samtidigt som den är en viktig och akut fråga är det trist att mekanismerna skuffar andra profileringsfrågor i skymundan. Sådana som: Vad tänker den nya ärkebiskopen egentligen om sin kyrkas roll och uppdrag? Hur ser han eller hon på församlingen, församlingens liv, på levande församlingar? På något så gammalmodigt klingande som "förkunnelsen"? I ett samhälle där den inte längre är oumbärlig som social instans skulle det vara skäl för kyrkan att ta itu med den identitetskris som många anklagar den för. På den här skalan är det omöjligt att placera kandidatkvartetten i några som helst fack. Men deras åsikter har stor betydelse för vart kyrkskeppet barkar de kommande åren.

CHANSERNA DÅ? Först ut med sin kandidatur var riksdagsledamoten Ilkka Kantola. Han har varit biskop förut, men avgick med dramatik efter en omskriven skilsmässa. Kantola har stöd, hur starkt det är inom kyrkans kärnkrets är svårt att avgöra. Troligen ligger den avhoppade biskopsbanan honom i fatet. Åbo är ett centralt fält i det här valet, även om ärkestiftets tyngd har minskat något i valproceduren. Det finns tecken på att regionens präster kommer att ge ett brett stöd till Heli Inkinen. Hon är ett solklart alternativ för de alltmer frustrerade kvinnorna som jobbar som präster, och som i Helsingfors biskopsval såg ännu ett nederlag i representationen i biskopskollegiet. Inkinen har bred erfarenhet av både prästjobb och ledarskap och dessutom en akademisk karriär som kyrkohistorier. Åbobotnarnas solidaritet med henne blir den största utmaningen för Björn Vikström, som däremot genom sin profilering i kyrkomötet kan ha ett starkt stöd i andra regioner på finskt håll.

DET BÄSTA utgångsläget har Esbobotnens Tapio Luoma. Han har skapat en image som balanserande mittenman. Om han lyckas behålla den när kraven på åsiktsredovisning hårdnar har han till och med möjlighet att ta hem allt i första ronden, medan de andras väljare splittras mellan kandidater som i många åsikter ligger väldigt nära varandra.

May Wikström är chefredaktör för Kyrkpressen.

"Epiteterna gör det enkelt för väljarna. Men sanna är de inte."

PROFILEN: THUA SANDBERG

"Jag kände att jag gick på gungfly, men jag kände också att det höll att gå på."

En ny Thua tar förme

Mitt liv kommer aldrig att vara detsamma som det var den 5 september 2012. Den Thua finns inte mer. Hon försvann på operationsbordet dagen efter.

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

Det har gått fem år sedan **Thua Sandberg** blev opererad för bröstcancer. Den dagen uppdaterade hon sin Facebook-status med de här orden.

– Den nya Thua syns kanske inte så bra utåt, men jag och mina närmaste vet om förändringen. På ett sätt finns den gamla Thua kvar, men för mig själv finns hon inte längre.

Hon trivs bättre med den nya Thua än med den gamla.

– Hon är mycket klokare och har så mycket mer erfarenhet. Hon är mer närvarande och tycker om fler saker. Jag skulle vilja påstå att hon är en bra typ, säger Sandberg med ett skratt.

Grundvärderingarna har ändå inte ändrats.

– Jag har alltid haft Bibeln och den gyllene regeln som värdegrund. Men den fick mera innebörd och blev viktigare. Tänk efter vad det betyder att göra något för de minsta.

Men ändå – rädslan för återfall eller en helt ny form av cancer är kvar. Hon blir sannolikt aldrig fri från den.

– Jag bär ständigt på en dold oro. Jag kan inte förklara den. Den förstår bara de som själva gått igenom samma sak.

Oron avtar med tiden, men i synnerhet inför varje årskontroll gör den sig påmind.

– Då hjälper det att få berätta åt sina närmaste om oron. Nämner man det åt cancervänner så säger de inget. De bara vet.

Hon känner sig trygg trots allt.

– Tryggheten som kommer från Gud har inte vacklat.

Den nya Thua bryr sig heller inte längre om petisser.

– Smäsaker spelar ingen roll. Inte ens utseendemässiga. Jag har aldrig varit kroppsfixerad. Det har jag heller inte blivit. Redan innan det stod klart att hela bröstet skulle bort så hade jag

bearbetat det och var inställd på det.

Att bröstet var borta var heller inte det första hon tänkte på när hon vaknade.

– Jag tänkte på var jag är, vad klockan är och om allt gått bra. Sedan undrade jag om de hittat metastaser i lymfkörtlarna, den undersökningen gjordes under operationen. Redan under uppvakningen sade en sköterska att de inte tog så många lymfar, vilket jag visste var ett bra tecken. Om de funnit metastaser hade de tömt hela armhålan. Men i mitt fall fanns inga.

"Sista saken jag gör"

En månad före operationen var Thua Sandberg tillsammans med sin man **Fredrik** i Vasa. De hjälpte dottern som planerade bröllop i oktober att flytta.

– Jag vaknade tidigt en morgon och bestämde mig för att undersöka bröstet. Då kände jag något som var som en årt i vänstra bröstet som jag inte känt förr. Det gick en kall ilning genom hela mig. Jag sade inget. Men medan jag städade dotterns skåp tänkte jag för varje tag jag tog med disktrasan att det här är det sista jag kommer att göra för henne.

Det var enda gången under hela processen som hon tänkte på döden.

– Först när vi kom hem berättade jag för Fredrik vad jag funnit. Jag sade också att jag är rädd.

Via arbetshälsovården kom hon sig snabbt till läkare, först i Jakobstad och sedan till kirurgiska polikliniken i Vasa.

– Läkaren i Jakobstad sade redan när vi kom: Du har ingen roligt tid framför dig. Då förstod jag vad det handlade om. Men samtidigt undrade jag om det fanns något ännu värre än det jag redan hunnit gå igenom; all ångest, ilska, bedrövelse och rädsla. Men när jag fick beskedet svart på vitt tänkte jag bara: nu krigar vi.

Redan när hon vaknade upp efter operationen antog hon att canceren var borta. Det bekräftades på efterkontrollen två veckor senare när patologens svar kommit. Som säkerhetsåtgärd gick hon genom sex cellgiftsbehandlingar och tjugofem strålbehandlingar.

Ett år av bön

Behandlingen tog nästan ett helt år, hon kallar det sitt böneår. Under året kom hon närmare Gud.

– Det började redan före operationen och det fanns böneämnen för varje dag. Jag mätte dåligt under cellgiftsbehandlingarna. Ibland orkade jag bara sucka, men i den sucken fanns en bön. Jag visste att Gud var med mig hela tiden. Jag kände konkret att han bar mig.

Hon har också vänner som bad för henne.

– Jag kände att jag gick på gungfly, men jag kände också att det höll att gå på.

Med tiden kom också tacksamheten in i bönen. Det kunde vara för minsta lilla sak, som att få sätta fötterna på golvet och stiga upp varje morgon.

Nu säger Thua Sandberg sig vara inne i en nyorienteringsfas. Det är den sista fasen i kristrappan, där man ska hitta sig själv och nya vägar efter en stor kris.

– I fjol på hösten var jag ganska trött. Läkaren på arbetshälsovården sade att det värsta jag som redan haft cancer kan utsätta mig för är psykisk stress. Det var en väckarklocka. Jag klarar av fysiskt arbete, men huvudet pallar inte alla gånger. Jag började söka nya vägar i jobbet och fick ett vikariat som betydde att jag trappade ner lite i arbetstid.

– Jag vill heller inte spara på att göra olika saker. Jag kan tycka att det är världens grej att sitta på tåget till Åbo för att hälsa på dottern som studerar där. Jag har lärt mig att ta vara på livet i dag och ta vara på stunden.

Hon undrar om folk som har orden *carpe diem* som inredningsdetaljer över huvudet tänker på vad de gör för att fånga dagen.

– Jag vill vara med, se och höra. Varje morgon ber jag Gud leda mig och vara med mig under dagen.

KYRKPRESSEN REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör
May Wikström
tfn 040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Helsingfors
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn (09) 612 615 49/
040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A,

68600 Jakobstad
tfn 040 831 3599

Redaktörer e-post:
förnamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Ulrika Hansson
tfn 040 831 6322
Christa Mickelsson
tfn 040 831 6788
Johan Sandberg
(Österbotten)
tfn 040 831 3599
Nicklas Storbjörk
tfn 040 831 6545

Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748
Webbredaktör:
webred@kyrkpressen.fi
Layout: Malin Aho
tfn 040 831 6902

Utgivare: Fontana Media Ab
Bank: Danske Bank
IBAN: FI34 80001301 158540
BIC: DABAFIHH

Paradbild: Johan Sandberg

Tryck: Botnia Print, Karleby

ADRESSÄNDRING

Kyrkpressen är en gåva till dig från din församling!

I regel uppdateras din adress också i Kyrkpressens adressregister när du gör en flyttanmälan. I annat fall, vänligen kontakta **din församling**. Om du beställer Kyrkpressen privat kontaktar du oss: prenumeration@kyrkpressen.fi.

KYRKPRESSEN ANNONS

Annonsredaktör:
Erika Rönngård
tfn 040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:
Färg 2,05 €/spmm
Svart-vit 1,65 €/spmm
+ **Moms 24%**

Radannonser:
4,50 €/rad inkl. moms.
Familjeannonser:
1 €/spmm inkl. moms.

Lämna in din annons på kyrkpressen.fi helt utan extra kostnad.
För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift.

Annonsdeadline torsdagar klockan 12 veckan före utgivning.

Annonsförsäljning:
förnamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Ludvig Andersson,
tfn 044 050 3020,

Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
eller 0500 924 528,
fax (06) 347 1018

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 65 €
Utlandet 84 €

ISSN 0356-1275

THUA SANDBERG känner sig trygg i Gud trots att hon sannolikt aldrig blir fri från rädslan för återfall.

THUA SANDBERG

FÖDD 1968, BOSATT I JAKOBSTAD.

GIFT MED FREDRIK, TRE BARN FÖDDA 1992, 1995 OCH 1999.

NÄRVÅRDARE. JOBBAR FÖR TILLFÄLLET MED MINNESSJUKA.

Kyrkhelgen samlade tvåtusen

KYRKHELG. Närmare tvåtusen personer samlades kring temat *Guds kraft till frälsning* till den tionde kyrkhelgen i Karleby senaste veckoslut.

Ett brett utbud av program i form av seminarier, musik, program för barn och ungdomar lockade hela familjer till kyrkhelgen.

Espen Ottosen från Norge samt **Max-Olav Lassila** och

Leif Nummela medverkade med bibelundervisning. Seminarierna täckte många aktuella ämnen.

Bibelundervisningen lyfte fram de centrala tankarna i reformationen, bland annat nådens betydelse. Nåden kan inte förstås om man inte förstår syndens allvar.

Riksdagsledamoten och läkaren **Päivi Räsänen** talade på seminariet om eutanasi.

TVÅTUSEN PERSONER samlades till Kyrkhelg, en av de största sammankomsterna i Borgå stift under veckoslutet.

Hon konstaterade att livsviljan ofta är mycket större när man är sjuk och döden närmar sig än vad vi kan tänka oss när vi är friska.

– Diskussionen om eutanasi hör ihop med två fenomen i vårt samhälle: å ena sidan rädslan och misstankarna om vårt hälsovårdssystem klarar av att vårda döende patienterna på ett mänskligt, individuellt och

värdefullt sätt. Å andra sidan har människosynen i allmänhet förändrats, sade Räsänen.

Hon anser att man i stället för att göra eutanasi laglig skall satsa på terminalvård.

– En god terminalvård beaktar människan som helhet, ens fysiska, psykiska, sociala och andliga behov, sade hon.

Sadinmaas dom väcker nya frågor om vigsel

DOM. En seger, säger prästen Kai Sadinmaa, som tillrättavisades av domkapitlet i Helsingfors för att ha vigt två samkönade par. Juridiskt ohållbart, säger en jurist om domen. Ett försök att hålla frågan inom kyrkan och borta från domstolarna, menar teologen och forskaren Emma Audas.

TEXT: SOFIA TORVALDS FOTO: NICKLAS STORBJÖRK

– Det här var en seger, jag suckar av lättnad. Det här innebär: kolleger, viga på ni bara! Om man bara får en tillrättavisning – vad är nu det?

Så sa prästen **Kai Sadinmaa** i tv-programmet Sensuroimaton Päivärinta efter att Helsingfors domkapitel fattade sitt beslut.

”Vakava moite” på finska, det vill säga en allvarlig tillrättavisning eller klander, blev konsekvensen för att prästen Kai Sadinmaa, mot Helsingfors domkapitels rekommendationer, vigt två samkönade par.

En allvarlig tillrättavisning är ingen kyrkojuridisk term. **Lars-Eric Henricson**, som är lagfaren assessor vid domkapitlet i Borgå, har aldrig hört talas om en liknande konsekvens. Den lindrigaste juridiska tillrättavisningen mot en präst brukar vara en varning, det som tidigare kallades ”anmärkning”.

– Nej, det är ingen juridisk term, bekräftar **Ritva Saario**, som är lagfaren assessor vid domkapitlet i Helsingfors stift.

– I princip är beslutet formellt möjligt att överklaga i vilket fall som helst. Men eftersom tillrättavisningen inte bygger på någon paragraf i kyrkolagen är det svårt att säga hur en sådan fråga skulle behandlas. Det är förvaltningsdomstolens sak att reda ut, säger Saario.

Prästen Kai Sadinmaa meddelade innan beslutet kom att han har en jurist och att han kommer att överklaga sitt straff – om han får ett straff – till förvaltningsdomstolen. Själv trodde

han innan utslaget kom att han skulle få en varning.

– Jag vill föra fram frågan i offentligheten eftersom den berör hela samhället, samtidigt vill jag utmana domkapitlet och dess beslutsfattare, sa Sadinmaa i väntan på beslutet.

Håller det juridiskt?

Professorn i civilrätt **Urpo Kangas** kritiserar domkapitlets beslut i en intervju för Yle.

– Straffet baserar sig inte på kyrkolagen. Det är inte ett straff, snarare ett uttryck för moraliskt ogillande. Det är ett skickligt kompromissförsök som försöker vara konservativt och liberalt samtidigt, men det är inte juridiskt hållbart, säger Kangas till Yle.

Urpo Kangas var en av de experter som Kyrkostyrelsen använde sig av inför den utredning över äktenskapslagens följder för kyrkan som presenterades för kyrkomötet.

Ogillar hemlighållandet

Det är inte bara Kangas som anser att det är ohållbart att fortsätta som nu – så att kyrkans syn på vigsel avviker från samhällets. **Anne Blomqvist**, som är kaplan i Hyvinge församling, var på plats när Kai Sadinmaa i väntan på domkapitlets beslut satt i en straffstock utanför Helsingfors domkyrkoförsamlings utrymmen på Bulevarden.

– Jag är här för att jag vill att också samkönade par ska få bli vigda i kyrkan så snart så möjligt. Mitt mål är att

KAI SADINMAA vandrade genom Helsingfors med en straffstock för att få publicitet för sin sak.

arbeta för att varje par, vilket par det än handlar om, modigt kan gå till vilket pastorskansli som helst och boka en vigsel och en präst. Givetvis tycker jag att prästen inte ska behöva viga någon mot sitt eget samvete – men det finns många som är villiga att viga samkönade par.

Hon ogillar hemlighållandet och den stämning av osäkerhet den nuvarande situationen lett till.

– Nu, när ett tiotal vigslar har ägt rum, har det både för präster och de par som vill viga handlat om en sorts detektivarbete, ett mullvadjobb. En del viger i hemlighet och andra försöker sätta dit dem – det tycker jag är helt fel och det får inte fortsätta.

Hon var glad över professor **Eila Helanders** utredning för biskopsmötet. Helanders kompromissförslag går ut på att kyrkan håller fast vid rådande vigselpraxis men präster tillåts agera enligt sitt samvete.

– Jag hoppas den bidrar med nya syn-

vinklar i en ganska inflammerad diskussion. Just nu finns inte ens en terminologi eller praktiska anvisningar om vigsel av samkönade – vi diskuterar enbart principer, säger Blomqvist.

Bångstyrig präst tolereras

Emma Audas är präst och forskar i kyrkans äktenskapsteologi vid Åbo Akademi. Hon påpekar att det att Sadinmaa – om han fått ett straff – planerat att föra frågan vidare till förvaltningsdomstolen innebär att Sadinmaa menar att det är staten, inte kyrkan, som har rätt att besluta om kyrkans äktenskapspraxis.

– Det här är olyckligt i en tid då många önskar en större självständighet för kyrkan i relation till staten. Så säga vad man vill om domkapitlets beslut, men jag ger dem en eloge för att ha lyckats hålla frågan inom kyrkan.

Audas hänvisar till en Yle-intervju där Sadinmaa är öppen för att man kunde se hans situation som ett martyrskap.

BISKOP SKULDER

Vill granska skuldsatt biskop

Ordförande för Helsingfors stiftsfullmäktige efterlyser en särskild granskning av den nyvalda biskopen **Tee-mu Laajasalos** misslyckade företagsverksamhet.

Inom en vecka efter att Laajasalo valts till ny biskop i Helsingfors stift i augusti publicerade *Suomen kuvalehti* uppgifter om att det prepkursföretag Laajasalo drivit fram till år 2013 hade skulder på hundratusentals euro.

Stiftsfullmäktiges ordförande **Johanna Korho-**

nen säger till *Kirkko ja kaupunki* att en grundläggande granskning av Laajasalos affärer skulle vara det bästa för hans egen rättssäkerhet och för stiftet.

– Så länge misstankar finns försämrar de den blivande biskopens förutsättningar att sköta sina tjänsteplikter, säger hon.

HJÄLPARBETARE FRIGIVEN

Kidnappad kvinna frigavs

Den finländska kvinnan som kidnappades i Afghanistan i maj har frigivits. Kvinnan verkade som hjälparbetare i Afghanistan för den svenska organisationen Operation Mercy då hon kidnappades i Kabul.

Hon befann sig då i ett gästhem i staden. I samband med attacken dödades hennes tyska kollega och en afghansk säkerhetsvakt.

Utrikesministeriet twittrade om frigivningen på torsdag. Enligt meddelandet är kvinnan frigiven och i trygghet.

Björn Vikström ger sig in i ärkesbiskopsvalet

ÄRKEBISKOPSVÄL. Biskop Björn Vikström ställer upp som kandidat i ärkebiskopsvalet. Nu har tre liberala kandidater och en mittenkandidat annäat sitt intresse.

TEXT: SOFIA TORVALDS
FOTO: NICKLAS STORBJÖRK

– Jag vill gärna vara med och forma en kyrka som förmår svara på framtidens utmaningar, är trogen mot sin Herre och lyhörd för medmänniskornas behov. Jag ser fram emot att ta del i diskussionerna under valet, och överlämnar utgången åt väljarna och ytterst åt Gud, sa **Björn Vikström** när han i måndags kom med det definitiva beskedet om sin kandidatur.

Vikström påpekar att han varit biskop i åtta år och aktivt tagit del i det kyrkliga beslutsfattandet på olika nivåer. Han har en relativt lång erfarenhet av församlingsarbete, ett brinnande intresse för bibeltolkning och teologi, samt intresse för att i samhällsdebatten föra fram värderingar som är grundade i kristen tro.

– Jag har redan då jag valdes till biskop i Borgå meddelat att jag vill försöka utföra uppdraget efter bästa förmåga i ungefär tio år, och sedan söka nya uppgifter i kyrkan eller inom det akademiska. Ifall jag inte blir vald till ärkebiskop håller jag fast vid den planen, säger Vikström.

Tre andra kandidater har anmält att de ställer upp i valet: kyrkohistorikern, forskaren och tidigare stiftssekretären i Åbo ärkestift **Heli Inkinen**, riksdagsmannen och tidigare biskopen i Åbo ärkestift **Ilkka Kantola** samt biskopen i Esbo stift **Tapio Luoma**.

Tre "liberala" kandidater – Intressant, säger **Mikko Malkavaara**, docent i kyrkohistoria vid Helsingfors universitet.

– Vi vet ju inte hur hela fältet ser ut än, någon kan ännu anmäla sitt intresse. Men **Tapio Luoma** är just nu den av kandidaterna som kan få understöd från det mer konservativa fältet i vår kyrka. Om en mer konservativ kandidat inte ställer upp blir det så att Lu-

BORGÅ STIFTS biskop Björn Vikström har valt att kandidera i ärkebiskopsvalet. Här vid en visitation i Karleby tidigare i år.

oma samlar röster både från de konservativa och från dem i kyrkans mittfält.

Han påpekar att ingen inom trion **Kantola**, **Inkinen** och **Vikström** egentligen klassas som konservativ, vilket innebär att de tävlar om samma röster.

– Det stora frågan är om de tre "liberala" kandidaterna tillsammans får över hälften av rösterna, vilket skulle innebära att det blir en andra omgång. Just nu skulle jag inte våga tippa på vem av de tre som är i andra omgången.

Är det en för- eller nackdel att ärkebiskop emeritus John Vikström är Björn Vikströms far?

– Jag tror att det är en fördel. Det finns ju folk som är rädda för dylika dynastier, men just **John Vikström** åtnjuter obestridd uppskattning också på finskt håll. Också **Björn Vikström** hör, tycker jag, till de personer som man inom kyrkan i allmänhet inte talar illa om.

Malkavaara påpekar att **Björn Vikström** fortfarande är ett ganska okänt kort på finskt håll, men det var också **John Vikström** när han blev vald.

– **John Vikström** hade haft

några strålande anföranden, som till exempel ett vid kyrkodagarna år 1981, så visst kände man till honom redan före ärkebiskopsvalet. Men han var inte känd bland vanliga församlingsbor, snarare bland sådana som hade djupare kunskap om kyrkan. Jag skulle säga att läget är detsamma för **Björn Vikström**. De som följer med händelser i kyrkan som helhet känner till hans begåvning och tankeförmåga.

ÄRKEBISKOPSVÄL

De här får rösta i ärkebiskopsvalet: alla präster och lektorer i Åbo ärkestift samt lekmanneelektorer som valts av församlingarna. Dessutom alla kyrkomötesombud samt medlemmar av stiftsfullmäktige, domkapitel och kyrkostyrelsen. Sammanlagt 1 525 personer.

Första valomgången ordnas 8 februari 2018. Om ingen av kandidaterna får över hälften av rösterna ordnas en andra valomgång mellan de två kandidater som fått mest röster. Den går av stapeln den 1 mars 2018.

– Men kyrkan vet vad en martyr är. En martyr är någon som står upp för sin tro, men godkänner straffet. **Sadinmaa** gör det första, men inte det andra, säger hon.

Före domen sa **Sadinmaa** också att även om kyrkan avkragade honom skulle han fortsätta viga, även om vigseln då inte är juridiskt giltig.

– Men vem är det då som viger? Det är inte staten, och inte kyrkan. Det är alltså bara **Sadinmaa** själv. Det här säger något mycket oroväckande om hans syn på sitt ämbete. Han verkar tänka

”Sadinmaa blev inte avkragad, vilket betyder att hans åsikter inte är mer radikala än att kyrkan tolererar dem i den diskussion som nu förs.”

Emma Audas

att han kan fungera som präst oberoende av kyrkan.

Men **Audas** påpekar också att alla förändringar i kyrkan börjar med att människor inom den tänker annorlunda än vad kyrkan officiellt lär.

– Som döpt medlem i kyrkan är man alltid "kyrkan". Som präst är man det på ett speciellt sätt. Därför är det konstigt att som präst försöka idka civil olydnad mot kyrkan.

Majoriteten av prästerna håller dessutom med **Sadinmaa**; det som skiljer honom från majoriteten är helt enkelt att han verkställer det som biskoparna – de som har ett särskilt ansvar för kyrkan enhet – avrätt från, menar **Audas**.

– Han är alltså inte så speciell vad gäller åsikt – han är helt enkelt bara lite mer bångstyrig än de flesta andra präster. Men han blev inte avkragad, vilket betyder att hans åsikter inte är mer radikala än att kyrkan tolererar dem i den diskussion som nu förs, säger **Emma Audas**.

KYRKOVAL SVERIGE

Många röstade i kyrkovalet

Ett högt valdeltagande, en ökad politisering och "utomkyrkliga" politiska trender som avspeglades i resultatet.

Så kan kyrkovalet i Sverige i söndags i korthet sammanfattas.

Går man in på detaljerna kan man konstatera att valdeltagandet gick kraftigt framåt från 12,8 procent vid senaste val till 18,2 procent nu. Förklaringen till det stavas med all sannolikhet Sverigedemo-

kokraterna (sd). Partiet har profilerat sig som invandringskritiskt och har hårdatsatsat på kyrkovalet med en uttalad målsättning att fördubbla sitt understöd jämfört med senaste val. Sd:s satsning verkar ha fått andra väljare på fötterna också.

Och Sd gick framåt, men någon fördubbling blev det

inte. Ökningen blev tre procentenheter. Partiet landade på ett understöd på drygt nio procent jämfört med knappa sex procent i senaste val. Centerpartiet som med populära partiledaren **Annie Lööf** gått starkt i rikspolitiken ökade med två procentenheter och fick knappa 14 procent av rös-

terna. Störst är fortfarande Socialdemokraterna som ökade med en dryg procentenhet till 30,5 procent. Det ger 76 mandat i kyrkomötet som är det högsta beslutande organet. Den största förloraren blev Borgerligt alternativ som minskat med mer än 4 procentenheter till 8,5 procent.

CITAT KYRKOVALET

”Här har partipolitiken vunnit – och kyrkan förlorat.”

Statsvetaren **Jan Strid** konstaterar i tidningen **Aftonbladet** att resultatet i kyrkovalet i Sverige kan väcka förstämning hos vissa grupper inom kyrkan.

Upplagt för Merkel – igen

VAL. Europas starka kvinna. Det skulle man kunna kalla Angela Merkel som under tolv tuffa år som tysk förbundskansler lotsat Europa genom såväl euro- som flyktingkriser. På söndag prövas hennes förtroende på hemmaplan då tyskarna går till val.

TEXT: NICKLAS STORBJÖRK

Det påstås att USA:s tidigare utrikesminister Henry Kissinger någon gång, apropå oklarheten kring vem som egentligen talar för EU, ställt frågan: "Vem ska jag ringa om jag vill tala med Europa?"

Kissinger var minister på 1970-talet, men om han hade varit utrikesminister de senaste tio åren hade han knappast behövt ställa den frågan. För även om Angela Merkel inte varit okontroversiell varken på hemmaplan eller i EU i stort är det svårt att påstå att någon annan nosar på titeln att ha varit Europas ledande politiker de senaste tio åren.

Merkel stod i centrum genom finanskrisen som kom som en blixt från klarblå himmel år 2008, genom den därpå följande eurokrisen med grekiska stödpaket, och när flyktingkrisen briserade hösten 2015 var det Merkel som stod stadig.

Landsfader lade grunden
För att förstå Merkels och kristdemokraternas starka position i Tyskland måste vi backa bandet. Ända tillbaka till 1949 faktiskt när de första efterkrigstida valen hölls i dåvarande Västtyskland.

Idet valet stod CDU (kristdemokratiska unionen) som vinnare, tillsammans med systerpartiet CSU (Kristligt sociala unionen) som endast kandiderar i Bayern. CDU:s ledare Konrad Adenauer blev Tysklands första förbundskansler.

Och trots att Adenauer var hela 73 år när han tillträdde

ANGELA MERKEL gjorde en stark insats i en valduell mot socialdemokraternas ledare Martin Schulz i början av september. Mycket talar för att det är Merkel och inte Schulz som leder Tyskland också efter söndagens val. FOTO: PRESSBILD

kom han att sitta som förbundskansler i fjorton år fram till år 1963. Adenauer hade ett obefläckat förflutet och hade till och med suttit i nazisternas koncentrationsläger under andra världskriget. Han blev något av en landsfader som med stor pondus ledde Tyskland genom återuppbyggnadsfasen på 1950-talet.

Adenauer var omåttligt populär och under hans ledning cementerades CDU som Tysklands ledande parti med ett valunderstöd kring 45 procent. I valet 1957 fick CDU/CSU till och med över hälften av rösterna.

CDU har fortsatt att vara Tysklands ledande parti och

endast vid ett par enstaka tillfällen har socialdemokraterna (SPD) lyckats bli största parti. CDU har dock inte alltid suttit i regering och senast åren 1998-2005 var det SPD i koalition med de gröna som ledde landet.

SPD-spurt kom av sig

Vid senaste val tog kristdemokraterna ledda av Angela Merkel hem 41,5 procent

av rösterna och bildade regering tillsammans med SPD som då fick 25,7 procent av rösterna.

SPD å sin sida nominerade i januari i år Martin Schulz som sin förbundskanslerkandidat och i mars valde man honom också till ny partiordförande. Initialt fick partiet något av en Schultz-effekt som i opinionsundersökningarna på kort tid för-

de upppartiet från ett understöd kring tjugo procent till – och i vissa mätningar till och med förbi – CDU/CSU med ett understöd på närmare 35 procent.

Sedan dess har dock understödet stadigt dalat och Angela Merkels CDU/CSU har i mätningarna en dryg vecka innan valet en stadig ledning kring femton procentenheter. Mycket talar med andra ord för att Tysklands förbundskansler också efter söndagens val kommer att heta Angela Merkel.

Pastorsdotter

Merkel växte upp i staden Templin i Östtyskland där hennes pappa ledde det lo-

kala prästseminariet. Merkel har tidigare, i bland annat en intervju i tidningen Focus, berättat att hon vid 14 års ålder vägrade gå med i det kommunistiska ungdomsförbundet. Istället valde hon att offentligt uttrycka sin tro.

– Inför Gud är jag inte Tysklands förbundskansler, utan människan Angela Merkel, sade hon också en gång och berättade samtidigt att hon ber dagligen.

– Jag ber för alla de stora frågorna och jag ber Gud hjälpa mig att fatta rätt beslut, sade Merkel och konstaterade vidare att den kristna tron är en hjälp att hålla sig borta från maktmissbruk.

”Jag ber för alla de stora frågorna och jag ber Gud hjälpa mig att fatta rätt beslut.”

Angela Merkel

FRÅGOR VALET I TYSKLAND

Fem frågor inför valet

Med anledning av söndagens val i Tyskland bad vi om några kommentarer av Annika Wilms. Hon är född och uppvuxen i Jakobstad men sedan sex år bosatt i München i södra Tyskland.

Hur ser tyskarna på Angela Merkel?

En minoritet på högerkanten hatar henne och vill ha bort henne för att de ogillar hennes flyktingpolitik. Men många fler beundrar henne och ser henne som en kompetent, trovärdig, sta-

bil, pålitlig ledare. Det gäller också människor som inte är CDU-anshängare utan står längre vänsterut, särskilt efter hennes sätt att hantera flyktingsituationen hösten 2015.

Finns det någon som på allvar kan hota henne i söndagens val?

Nej, det har jag svårt att se om inget verkligt överraskande händer nu på slutet. Hennes motkandidat Martin Schulz (SPD) förde med sig ett uppsving för socialdemokraterna i början av året, men det var bara tillfälligt och nu leder kristdemokraterna överlägset.

Hur stark är hon inom sitt eget parti?

Väldigt stark och i princip alternativlös. Partiet drog nog en suck av lättnad när hon ställde upp som kanslerkandidat i det här valet också. Hon sade själv att det var ett svårt beslut som hon funderade mycket över.

En del namn på möjliga efterträdare har kastats fram genom åren men det finns ingen självklar kandidat och mycket av CDU:s framgång beror nog på Merkel som fört partiet mot den politiska mitten och är så populär bland väljarna. Hon har inte antytt något sådant, men det skulle va-

ra klokt av henne att hoppa av efter två år om hon blir kansler, så att partiet har tid att arbeta in en efterföljare före nästa val. Hon kan ju inte fortsätta i all evighet.

Hur ser tyskarna på migrationspolitiken i allmänhet och på Merkels syn på den i synnerhet?

Det finns många som tycker den nuvarande politiken är för generös och det har också bidragit till att högerpopulistiska partiet AI-

ternative för Deutschland blivit så stort att det kanske klarar röstspårren i det här valet. Men de flesta väljarna verkar ändå lita på Merkels kompetens också på det här området enligt opinionsundersökningarna inför valet.

Vilka är de viktigaste frågorna i det här valet?

Ingen riktig debatt har kommit igång. Alla sidor lovar sitt men det finns inga tydliga principiella skillnader eller stridsfrågor. Frågor

som diskuteras är hur pensionsystemet ska fungera i framtiden och om pensionsåldern måste höjas, hur integrationen ska lyckas och hur Turkiet ska bemötas.

Socialdemokraterna har social rättvisa som valtema, och det är också en fråga som väljarna upplever som viktig, men det har inte heller blivit någon riktig diskussion. SPD var för könsneutrala äktenskap och Merkel emot. Det kunde ha blivit en valfråga om inte Merkel hade meddelat att kristdemokraterna kan rösta enligt sitt samvete. Det var ett rätt smart drag.

Saftigt bröd med pumpa

ÄTA TILLSAMMANS.

Pumpa är ett utmärkt alternativ till morot, äpple och squash när det gäller att få brödet att bli saftigt och gott.

TEXT: **BIANCA HOLMBERG**
FOTO: **ERIKA LINDSTRÖM**

Jag har en farmor med extremt gröna fingrar. Hon får allt att växa så det knakar i sitt trädgårdsland och det är tack vare henne jag har upptäckt bland annat grönkål, majskolvar och mälla (ett ogräs som är som spenat, men tio gånger godare). Och nu senast pumpa.

Jag fick pumpor av tre olika slag. Den största pumpan, som jag fick halva av, vägde fjorton kilo. Vad gör man med all denna pumpa när ens hushåll består av ingen annan än en själv? Det vill säga, vad gör man, förutom pumpapaj, pumpacheesecake, pumpasoppa, pumpasås och pumpa risotto? Jo, man kokar pumpan, mosar den och använder moset i bröd.

Pumpabröd i present

När jag bakar bröd brukar jag alltid försöka blanda i något som gör brödet saftigt, till exempel morot eller äpple, för det har tyvärr hänt fler än en gång att mitt bröd har blivit torrt och tråkigt. Det visade sig att pumpamos fungerar alldeles utmärkt i bröd. Milt som det är ger det inte mycket smak, men brödet blir saftigt och gott. Och honungen gör det lilla extra.

Samma dag som jag hade bakat min första sats pumpabröd skulle jag på födelsedagsfest. Jag tog med brödet som present. Senare råkade födelsedagsbarnet vinna en tävling om vem som hade ritat den finaste hästteckningen hos mig. Som pris hade jag utlovat ett valfritt bakverk. Och vinnaren gjorde mig riktigt glad genom att önska pumpabrödet igen.

PUMPAMOS ÄR milt och smakar inte så mycket, och just därför passar det bra i bröd.

BRÖD MED PUMPAMOS

En långpanna

- 5 dl mjölk eller vatten
- 50 g jäst
- 1/2 dl olja
- 3 dl pumpamos
- 2 tsk salt
- 2-3 msk honung
- 3,5 dl havregryn
- 3,5 dl rågmjöl
- ca 7-8 dl vetemjöl

- Smula jästen i en degbunke. Värm mjölken eller vatten till 37 grader och håll över jästen. Blanda tills jästen har löst sig.
- Tillsätt olja, pumpamos, salt och honung och blanda. Tillsätt havregryn och mjöl och knåda tills du får en smidig deg.
- Låt jäsa övertäckt i ca 30 minuter. Bred ut degen i en långpanna och låt jäsa i ytterligare ca 30 minuter.
- Pensla med vatten, strö över havregryn och grädda i 220 grader i ca 15 minuter.

VÅGA FRÅGA

Vem får gifta sig i kyrkan?

ANN-SOFI STORBACKA är familjerådgivare och präst och svarar på läsarfrågor om familj och relationer.

Måste man vara konfirmerad för att få bli fadder åt ett barn som hör till församlingen, liksom för att få gifta sig i kyrkan? Jag har en ung släkting som nu valt att inte konfirmera sig och hon (och hennes föräldrar) säger att konfirmationen nuförtiden inte har någon betydelse i dessa sammanhang. Är det så? Får vem som helst bli fadder och också gifta sig i kyrkan?

NEJ, DET är inte så att vem som helst (som är medlem i den evangelisk-lutherska kyrkan) får bli fadder eller vigas kyrkligt. Det finns nuförtiden nyanseringar i bestämmelserna, men inte så många att det skulle betyda att det enda som behövs är ens önskan att gifta sig eller att låta sitt barn bli döpt.

Grundregeln är fortfarande den att ett barn som döps ska ha minst två faddrar som är konfirmerade medlemmar av den lutherska kyrkan. Man kan dessutom ha en eller flera faddrar som tillhör någon annan kristen kyrka som har en liknande uppfattning om dopet som den lutherska kyrkan har. I undantagsfall kan man ansöka om att enbart få ha en fadder.

När det handlar om kyrklig vigsel ska fortfarande båda två vara skriftskolgångna medlemmar av den lutherska kyrkan. Vigsel är också möjlig om den ena parten hör till en annan kristen kyrka än den lutherska och i det fallet krävs inte skriftskola. Är inte en kyrklig vigsel möjlig kan man få sitt äktenskap välsignat.

Det är en viktig fråga att fundera på hur det kan komma sig att en del får den uppfattningen att konfirmationen inte längre har någon betydelse för fadderskap eller äktenskap. Det kan naturligtvis handla om att din unga släkting också har haft andra orsaker till sitt beslut, men att det har varit lättast att motivera beslutet för dig på det här sättet. Men det kan också handla om otydlig kommunikation i ord eller handling från kyrkans sida, kommunikation som möjliggör missförstånd.

När det handlar om dop är det möjligt att alla präster inte har varit tydliga med vad som gäller för att kunna bli en luthersk fadder. Det kan finnas ett glapp mellan vad familjen tänker om fadderskap och vilken uppfattning kyrkan står för. Blir dopet alltför privat och familjecentrerat är det lätt att glömma bort att det också har en kyrklig och kollektiv dimension. En fadder välkomnar på kyrkans vägnar den nya medlemmen och har som uppgift att vara en mentor och en förebild i vad det betyder att vara medlem i kyrkan. Det kan man inte fullt ut vara om man inte själv tillhör kyrkan eller har en basuppfattning om vad kyrkan står för. Den basuppfattningen får man ju bland annat i konfirmandundervisningen.

Det är ingen enkel sak för en präst att föra ett resonerande och respekterande samtal med en dopfamilj om dopets mening och innehåll. Det kan dessutom vara möjligt att alla parter (både prästen och föräldrarna) tror att vi i stort sett under dopsamtalet har talat om samma sak när det vid närmare granskning skulle visa sig att uppfattningarna på många punkter skiljer sig från varandra.

Det som kan möjliggöra missförstånd när det gäller vigsel är att en välsignelse av ett äktenskap som kyrklig förrättning har många likheter med en kyrklig vigsel. Skillnaden kan vara så små att de knappast märks om man inte är medveten om vilkendera man har blivit inbjuden till. Kanske man vet att den ena parten inte har gått i skriftskola eller har skrivit ut sig ur kyrkan och har trott att det handlar om en kyrklig vigsel när det egentligen varit en välsignelse.

”Grundregeln är fortfarande den att ett barn som döps ska ha minst två faddrar som är konfirmerade medlemmar av den lutherska kyrkan.”

PÅ TVÄREN NICKLAS STORBJÖRK

Att lära av andras misstag

Det finns några videoklipp som jag återkommer till regelbundet. En favorit är det examens-tal som Apples numera avlidna vd Steve Jobs höll vid Stanford år 2005. Brillant. Se det!

En annan favorit är en video inspelad på staden Galways gator i Irland. ”50 people, one question”, heter klippet, det vill säga ”50 människor, en fråga”. Konceptet är enkelt. Människor ställer sig framför kameran och vet att de ska få en fråga, men de vet inte vilken.

Nervositeten är påtaglig hos flera när de väntar.

Vad ångrar du mest i livet? Mer än en svarande börjar flacka med blicken när de får frågan. Men många av de spontana svaren är ändå djupa, personliga och berörande. En något ärrad man ångrar att han druckit för myck-

et. En flicka ångrar att hon inte besökte en sjuk farmor innan hon gick bort. En äldre man att han är dålig på att hålla kontakt med vänner.

Lär dig av andras misstag, för livet är för kort för att hinna göra alla själv. Så heter det enligt ett gammalt grekiskt ordspråk. Och jag tän-

ker att den här videon är ett både känslofyllt och berörande läromedel i den skolan.

Sist ut är en man som verkar leva lite på samhällets skuggsida. Jag kan ibland önska att jag ägde lite av hans bekymmerslöshet.

– Är det frågan?!? utbrister han när han får den.

– Jag ångrar inget. Jag är vid liv och jag är glad att jag är här, säger han innan han med en slängkyss till kameran vänder om och vandrar vidare i livet. Amen.

Länk till båda videoklppen finns på www.kyrkpressen.fi

FÖRÄLDRASKAP. Barnen får lära sig att tacka för det fina och be om hjälp när det är svårt, att respektera sig själv och andra. Två föräldrar berättar hur och varför de talar med sina barn om tro.

Vardagstro i barnfamilj

TEXT: EMELIE WIKBLAD

ILLUSTRATION: WILFRED HILDONEN

Församlingarna erbjuder barnverksamhet, söndagsskolor och dagklubbar. Men i första och sista hand är den kristna fostran tänkt att vara föräldrarnas uppgift.

Ändå visar statistiken att det är allt fler, också av dem som är medlemmar i kyrkan, som väljer att inte låta döpa sina barn eller ta med dem till kyrkan. De vill inte tvinga något på barnen, utan låta dem själva välja vad de vill tro på och tillhöra. För någon kanske det handlar om att det känns svårt att prata om tro. Vad gör man när barnen ställer frågor om livet och man inte själv har alla svar?

Kyrkpressen bad två föräldrar dela sina tankar om barn och tro.

Sanna Johansson jobbar som sjuksköterska och bor i Kyrkslätt med sin man och två pojkar, sju och tre år gamla. I hennes barndomshem pratade man om tro och det har hon fortsatt med med sina egna barn. I den egna familjen är det Sanna som är troende, men ofta kommer frågor om tro också upp när Sanna och barnen umgås med hennes mamma och hennes systers familj. Kusinerna kan också diskutera sinsemellan.

– Sjuåringen har blivit mycket intresserad av trosfrågor och synen på livet, berättar hon.

Familjen har inte så mycket direkt kontakt med församlingen, men nu när pojkarna blivit lite äldre och bättre klarar av att sitta stilla vill Sanna Jo-

hansson gärna återuppta traditionen med jul- och påskkyrka. Hon tycker också det är bra att den äldre pojken får besöka kyrkan med skolan. Hemma ber de bordsbön och aftonbön och pratar om att be.

– Jag säger att det är viktigt att be och att man till exempel kan be om man är rädd.

Sanna Johansson talar med pojkarna om Jesus, Gud och döden. Hon vill vara ärlig och också tala om svåra saker, som varför inte alla kommer till himlen. Hon försöker göra det på barnens nivå och välja ord som de förstår. Speciellt sjuåringen är i den åldern att han funderar mycket och ställer frågor som hon själv får fundera på.

– Vi har också talat om att det finns människor som tror på annat. Att alla har en fri vilja och att ingen blir tvungen att tro på något. Man ska kunna tala om olika religioner och vad de står för, det är också viktigt.

Hennes princip är att tala öppet om allt, men samtidigt klart föra fram sin egen syn och den kristna tron. Hon tycker det är viktigt att barnen får kunskap och svar på sina frågor hemifrån – särskilt med tanke på hur mycket som idag sker i världen i religionens namn och med tanke på olika intryck som medier ger.

– I skolan lär man sig bara ytligt. Det är viktigt att tala om trossaker, framför allt om det händer något svårt. Jag tror inte att barnen vågar fråga inför andra i skolan.

Tron får leva i vardagen

– Jag har själv vuxit upp med tanken om en pappa i himlen som älskar mig som en dotter, säger **Eliisa Winberg**

bor i Helsingfors och jobbar som församlingspastor i Tusby.

När hon fått egna barn har bilden av den älskande fadern blivit ännu tydligare. Hemma har Eliisa Winberg en sexårig pojke och en flicka som fyller fyra. Till dem vill hon föra vidare den bilden av en kärleksfull Gud.

– Till mitt arbete hör att prata om Gud. På sätt och vis är det därför ganska lätt, jag hittar ord och vet vad jag pratar om och jag är trygg med min egen tro. Det är viktigt för mig att jag kan vara ärlig när jag pratar om min tro med barnen.

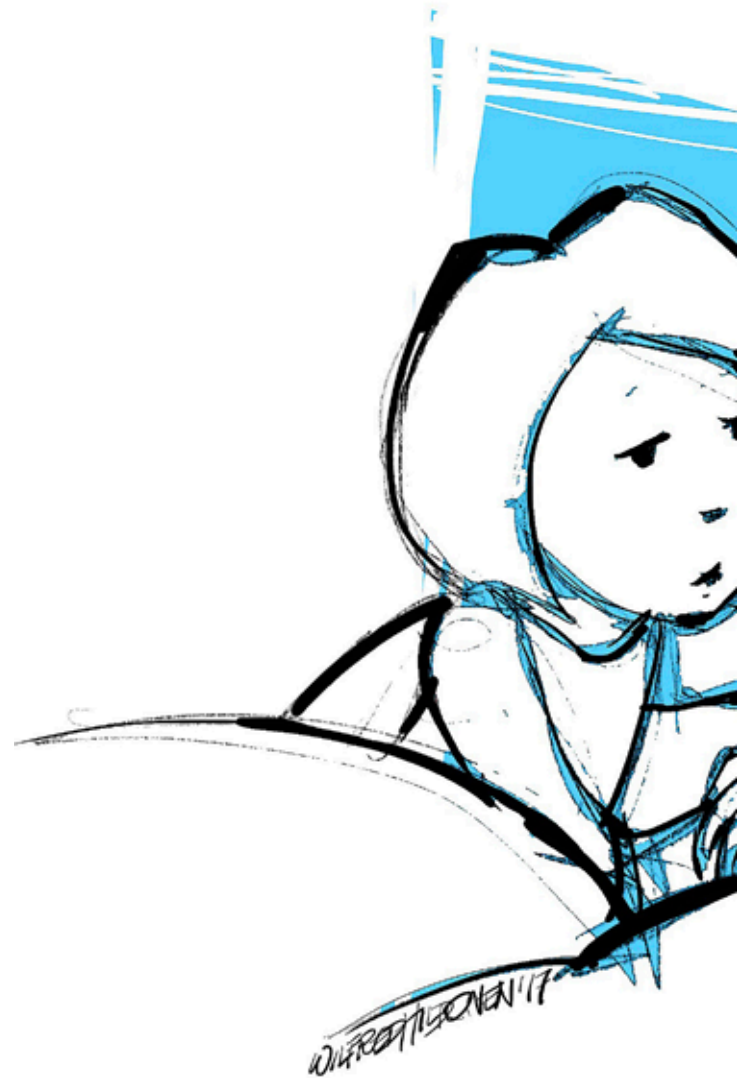
Hon tror att barn lätt märker när vuxna är ärliga och när de inte är det. Hon har fått höra att föräldrar tycker det är svårt att prata med barn om tro för att de inte vet om de lär dem rätt. ”Har allt i Gamla testamentet hänt så som det står? Vågar jag berätta de här berättelserna för mina barn?”

Men Eliisa Winberg tänker att en kristen fostran inte nödvändigtvis behöver handla om att lära ut kunskap och fakta. Barn och vuxna får tillsammans lära sig om Gud och tro.

– Det jag tycker har varit viktigt är att tron lever i vardagen.

Att lära barn om tro handlar inte om att föreläsa för dem, utan om att tacka Gud när det händer fina saker, att lära dem respektera sig själv och andra, att svara på frågor som kommer upp i vardagliga samtal. För henne är det också naturligt att berätta om sådant hon gjort under arbetsdagen, vad hon pratat om i barngruppen eller med konfirmanderna.

– Vi går ganska sällan i kyrkan. Aftonbön försöker vi komma ihåg att be. Ibland plockar hon fram en barn-

”Om gudsbilden inte förmedlar trygghet, kärlek och förlåtelse, om man inte lär barnet att respektera sig självt och andra människor, då blir det fel.”

Eliisa Winberg

bibel till godnattsagan. Eliisa försöker då hitta sådana berättelser som barnen tycker är intressanta och orkar lyssna på.

Under de kyrkliga högtiderna påminner hon om festens verkliga mening, vid sidan av tomtedräkten och gåvorna.

Eliisa Winberg är inte säker på hur väl hennes barn känner till att det finns människor som tror på andra saker och andra sätt. Det är inget de pratar om, men hon har inte heller försökt dölja det.

Trygghet och kärlek är ord hon återkommer till.

– Om gudsbilden inte förmedlar trygghet, kärlek och förlåtelse, om man inte lär barnet att respektera sig självt och andra människor, då blir det fel, säger Eliisa Winberg.

Hon tycker inte att föräldrar ska vara rädda för att göra fel, men tillägger att det kan vara bra att fundera på sin egen gudsbild och arbeta på sin egen relation med Gud, så att det inte finns gamla sår som kan orsaka skada. Att fokusera mycket på synd tror hon inte heller är bra, för det är ett begrepp som barnen har svårt att förstå.

Prästyret har också sin nackdel. För

barnen är det också Gud som tar mamma ifrån dem när hon åker till jobbet.

Litar på det goda

Hur reagerar Johansson och Winberg på tanken att föräldrarna inte ska påverka sina barn utan att barnen själva ska få välja vad de tror på och om de vill höra till kyrkan?

– Jag tror att det är jätteviktigt att berätta för barnen om tron, invänder Sanna Johansson. Barn förstår inte att välja något om de aldrig får höra om tro – annat än det ytliga de lär sig i skolan – då blir det svårt. Och som kristen är det viktigt för mig att föra tron vidare.

– Det här är en sak som kommer upp när jag möter familjer inför dop, säger Eliisa Winberg. Jag brukar säga att när barnen blir femton år får de möjlighet att själv välja om de vill följa Jesus. Men nu litar vi på Gud, på att Han tar hand om barnet.

Hon vill att föräldrarna ska lita på att dopet är något gott och tryggt som skyddar och välsignar deras barn. Den kristna tron lär människan leva och handla gott mot sig själv och andra.

Hemmet spelar stor roll

TRADITIONSBÄRARE. Tre av fyra finländare som hör till kyrkan har lärt sig be aftonbön som barn, men bara lite fler än hälften tänker föra seden vidare till sina egna barn. Unga stadsbor hör till dem som minst sannolikt får en religiös uppfostran.

TEXT: EMELIE WIKBLAD

Andelen barn som döps minskar i Finland, med tjugo procentenheter på lika många år. Klyftan mellan de olika regionerna växer ännu snabbare: i Helsingfors stift döps färre än hälften av de barn som föds, medan flera andra stift nästan når upp till åtta av tio.

Det här handlar inte bara om människor som inte hör till kyrkan. En viktig orsak till att föräldrar inte låter döpa sina barn är att de vill låta barnet självt

bestämna om det vill tillhöra kyrkan, eller att en av föräldrarna inte vill att barnet döps. Det visar en undersökning gjord i Helsingfors stift 2012. Färre föräldrar tar nu med sina barn till kyrkan; att höra till ett samfund och en tradition upplevs som mindre viktigt än tidigare.

Ändå har religiositeten i barndomshemmet stor betydelse för nästa generation. Forskning visar att hemmet och familjen är den faktor som har störst inverkan på en persons religiositet också i vuxen ålder. Ju mer religiöst en ung människa tycker att hennes hem är, desto mer religiös anser hon själv sig vara.

Religiös fostran sker också omedvetet. Inställningen till religion förmedlas inte bara med ord – att tåga om religion är också en form av fostran.

Trygghet eller ångest

Religion, tro, att tillhöra ett samfund, är

saker som kan ge barn trygghet, något att hålla fast vid och en gemenskap.

Men det finns också en avigsida. När religionen används som maktmedel eller barnet upplever dess världsbild och seder som skrämmande och dömande kan den ge upphov till trauman som varar ännu i vuxen ålder.

”Vi fick alltid höra hur syndiga vi var, och det enda samtalsämnet hemma var Jesus, helvetet, Satan, Gud och icke-troende människors ondska”, berättar ”Emmi” i Mari Hietalas pro gradu.

I avhandlingen har Hietala samlat berättelser från personer som upplever att deras stränga religiösa uppfostran påverkat dem negativt på olika sätt.

Källor: Luthersk delaktighet. Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland 2012–2015; Hietala, M. 2015. ”Uskonnollinen elämäni alkoi jo ennen kuin kunnolla edes avasin silmäni”, pro gradu.

TRO & POLITIK. Religionens roll i EU-politiken är inte helt entydig. Det kristna kulturarvet tjänar som symbolik för att legitimera EU, samtidigt som man utvecklat ett sätt att ha med religion att göra utan att i själva verket tala om vad religion är.

I EU är religionen synlig men symbolisk

TEXT & FOTO: ANNA-KARIN FRIIS

ILLUSTRATION: NICKLAS STORBJÖRK

– Religionens roll i EU-politiken är mångdimensionell. Visst finns det religiöst inflytande, men när man talar om religion i EU handlar det oftast om vissa specifika debatter, såsom riskerna med religiös radikaliserings och vikten av religionsfrihet, säger **François Foret**, som forskar i religion och politik med fokus på EU.

Han är professor i statskunskap vid Université Libre de Bruxelles och har gjort flera studier kring hur religiös övertygelse påverkar ledamöterna och den politik som förs i Europaparlamentet. Dessutom forskar han i religionens roll i EU:s utrikespolitik. Med europeiska medel stöder man nämligen arbete för religions- och trosfrihet i utvecklingsländer. Detta som en del av främjandet av mänskliga rättigheter. EU har en strategi för främjan-

de av religionsfrihet, även om det givetvis inte är EU:s uppgift att definiera vad religion är, något som Foret har problematiserat i sina texter.

– I EU-politiken hänvisar man ofta till religion i syfte att legitimera EU, konstaterar Foret och påminner om förhandlingarna om det som skulle bli EU:s grundfördrag för 15 år sedan där man tvistade om vilken roll religionen skulle ges.

– Processen kring grundfördraget var utslagsgivande för hur religion dök upp i EU-politiken.

Grundfördraget strandade, men delar av det ingår sedan Lissabon-uppgörelsen i de nuvarande fördragen med en artikel som säger att EU dels inte ska påverka den ställning som kyrkor och religiösa samfund har, men också att man ska upprätthålla regelbunden dialog med kyrkor och organisationer och erkänna deras samhällsreligiösa bidrag.

– Det blev mera en hänvisning till religion i form av symbolisk identitet och kollektivt kulturarv och sedan då en-

gagemanget med de religiösa ledarna.

EU-kommissionen ordnar årligen en dialog med religiösa ledare och representanter för icke-konfessionella organisationer.

– Så mycket hände inte i och med den dialogen. Det är mera av en gest, särskilt för att inkludera religiösa minoriteter. Det är en symbolisk dialog, som EU-kommissionen försöker hitta ett nytt uttryck för, analyserar François Foret.

– Men utmärkande är att man i det här sammanhanget tar för givet vad religion är!

Debatten kring hänvisningen till religion i grundfördragen gällde inte bara kyrkans plats i samhället respektive sekulär statlig tradition, utan också andra trossamfunds roll. Särskilt från protestantiskt håll betonades även frågan om den katolska kyrkans inflytande. Senast den katolska symboliken var framträdande var under besöket i Vatikanen då EU:s regeringschefer firade 60 års-jubileet för det ursprungliga Romfördraget.

”Att ta parti för en religiös inriktning har blivit ett sätt att göra anspråk på identitet och hävda sig i politiken.”

François Foret

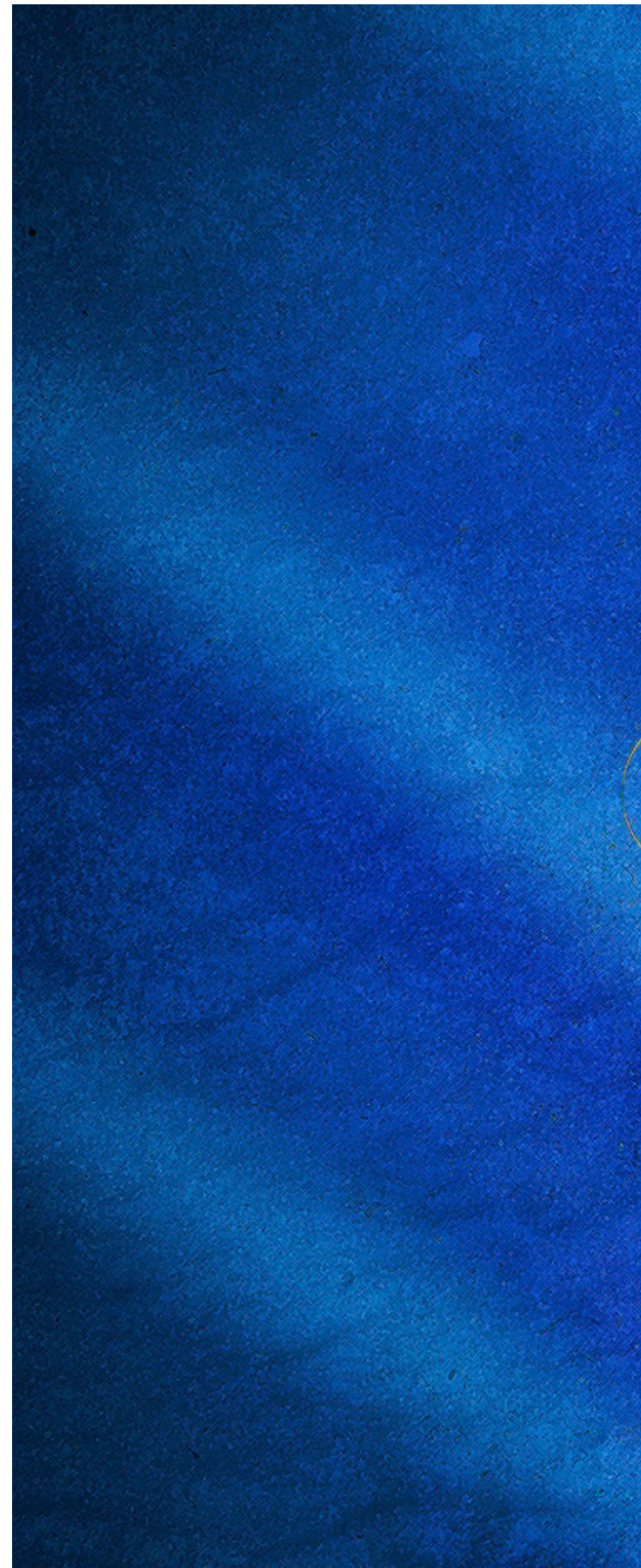
– Fastän alla regeringschefer deltog i mötet i Vatikanen så kan man inte omedelbart omsätta det som en fråga om inflytande. Det finns olika sätt att bedöma den katolska kyrkans inflytande. Självt är jag ganska skeptisk vad gäller den frågan, säger Foret och hänvisar till sin studie av Europaparlamentets ledamöters inställning i trosfrågor.

– Vi försökte uppskatta inflytande genom att fråga hur ofta de var i kontakt med en religiös representation, lobby. De flesta uppgav att det skedde några gånger om året, så det är inte så mycket.

– Särskilt i parlamentet ser man att det bildas olika koalitioner mellan politiker som har religiöst inflytande på sin agenda. Men det beror på sakfrågan, så det är inte alls fråga om en bestående splittring enligt religiös övertygelse.

Religionen mer synlig i EU

François Foret har skrivit om religion och politik i EU i många sammanhang, men tycker ändå att det är den sekulära trenden som tar överhanden.

– Sekulariseringen har tagit ut sitt. Det brukar jag benämna det sekulära överbygget; religionen är mer synlig än tidigare, den är tillbaka i det offentliga rummet, men har ändå en svagare ställning än förr.

Religion som begrepp kan vara något man hänvisar till i politisk retorik utan någon större förankring. Foret menar att religion blivit ett instrument som används politiskt i olika sammanhang.

– Att ta parti för en religiös inriktning har blivit ett sätt att göra anspråk på identitet och hävda sig i politiken. Många gånger gör man en hänvisning till religion utan att det är ett uttryck för religiositet. Det här förklarar varför tron synliggörs.

I Europaparlamentet arbetar man för religionsfrihet i en så kallad intergrupp, som samlar medlemmar över partigränserna. Intresse för att driva trosfrågor mer aktivt finns också bland en del ledamöter, men för det ordnas inga formella sammankomster. Det som ibland kan upplevas som

FRANÇOIS FORET forskar i religion och politik med fokus på EU.

kontroversiellt är att hänvisningar till religion ofta kommer upp som legitimering för att driva en socialkonserverativ agenda.

– I partigrupperna ser man till exempel bland kristdemokraterna att de hänvisar till religion för att återskapa sig själva som parti, i och med att deras partier i olika länder har så väldigt olika bakgrund. Det kan handla om principståndpunkter, men då det gäller att påvisa vad de uppnår politiskt så har de egentligen inte gjort mycket väsen av sig.

Åtgärder mot radikaliserings

Politiskt handlar det också om att kanalisera trossamfundets inflytande, bland annat enligt amerikansk modell.

– Amerikanska organisationer med kyrklig bakgrund vet exakt hur man utövar påtryckning på lagstiftarna. Det är klart att de utövar ett inflytande genom europeiska kontakter, särskilt bland de protestantiska rörelserna, och i vissa sakfrågor som abortmotstånd.

Under flera år har man utarbetat en europeisk säkerhetsagenda och åtgärder för att motverka våldsinriktad radikaliserings som leder till terrorism. Men här har man inom EU inte nått samförstånd för att explicit nämna religion, utan talar om ideologiska och religiösa faktorer som möjliga drivkrafter för radikaliserings och likställer dem med sociala orsaker och kulturella band.

– I det sammanhanget har vi elefanten i rummet, alla är medvetna om det och tänker på islam, men ingen nämner islam eller ens en religion överhuvudtaget! säger François Foret.

– Strategin för att bekämpa terrorism hänvisar till radikaliserings men inte till någon religion! Det är underförstått, men sägs inte rent ut, för EU har inte kompetens på området och de vill inte ta upp det heller för att inte riskera att skapa konflikt.

– Det är ett sätt att ha att göra med religion utan att i själva verket tala om religionen, som man håller på arm-längds avstånd.

ELLIPS

Serien som släppte in tron

Jag ser om en av mina favoritserier och slås av hur stort utrymme den kristna tron tar i den. I en tid när vissa censurerar kors på kyrkobyggnaderna och tonar ner kristna högtider i rädsla för att sära den som inte tror har BBC gjort en serie med en grupp nunnor i centrum. I *Barnmorskan i East End* (*Call the Midwife*) följer vi en grupp barnmorskor som arbetar i anslutning till en nunneorden i Londons arbetarkvarter under sent 1950-tal och tidigt 1960-tal. Serien började sändas för fem år sedan och även om 50- och 60-talet träder fram i serien är den naturligtvis ett barn av vår tid. Det är kanske därför jag blir så fascinerad av hur nunnorna porträtteras. Nunnorna på Nonnatus House är inga stränga moralens väktare som talar fördömande om dem som inte följt samhällets moralikod. Abbedissan påminner ofta sina nunnor om att deras uppgift är att hjälpa och visa medkänsla, inte att döma.

I ett samhälle där ordningen på förlossnings-sjukhuset är betydligt striktare än under hemförlossningarna är det abbedissan, inlänad som barnmorska på sjukhuset, som får stå för omsorg och kärlek. När ett nyfött barn med svåra missbildningar förs bort är det abbedissan som letar tills hon finner barnet, lagt i kylan invid ett öppet fönster. Det är hon som tar barnet i sin famn, värmer det och läser välsignelsen över det. I en av BBC:s populäraste tv-serier kan det starkaste ögonblicket i ett avsnitt innehålla Herrens välsignelse, uttalad av en nunna som driver en kamp mot rädslan, med kärleken som vapen. Här är tron varken pinsam eller besvärlig.

ERIKA RÖNNGÅRD

Samtal vid randen av ett stup

TEATER. Två systrar i ett hotellrum på våning 59. En katastrof har inträffat, och de kan inte lämna sitt rum. Deras liv har blivit överkligt. – För mig kommer Gud in där. Det var först i och med Gud som jag kände att jag själv blev verklig, säger författaren Susanne Ringell.

TEXT OCH FOTO: SOFIA TORVALDS

I tre vintrar satt författaren **Susanne Ringell** på en ö i Atlanten och skrev. Den första pjäsen blev en katastrof. Den andra vintern skulle hon skriva en bok på samma tema, men den blev för kryptisk för att vara läsbar.

– Den tredje vintern tänkte jag: Nu är det väl äntligen min tur att ha lite roligt!

Så uppkom *De langerhanska öarna*, en pjäs som nu, sex år efter att den skrevs, sätts upp av Klockriketeatern som en turnéföreställning med systrarna **Stina Ekblad** och **Ylva Ekblad** i rollerna och **Ulrika Bengts** som regissör.

– Jag har väntat i sex år, men det var värt det, för det är ett drömteam som nu jobbar med min text, säger Ringell.

Systrar på flykt

De langerhanska öarna finns i bukspottskörteln. Den här cellgruppen har i uppgift att reglera vår blodsockernivå.

– Om de inte fungerar blir man nedstämd och får en känsla av överklighet, säger Ringell, som alltså placerat sina systrar i ett hotellrum, på flykt undan något fruktansvärt som pågår utanför.

Den text hon skrev för många år sedan ute på den där ön i Atlanten var en text frikopplad från alla ok, såväl från handlingsök som begriplighetsök. Den är gåtfull och hemlighetsfull, men inte slutet, menar hon. Föreställningen är en sorts fortsättning på hennes föregående pjäs *Simma näck*.

– *Simma näck* liksom *De langerhanska öarna* handlar om att människan håller på att bli avskuren från sitt ursprung. Det finns en smärta i det, och utvecklingen har inte vänt under de sex år som gått sedan texten skrevs.

Det här är något de två systrarna diskuterar på sitt hotellrum: att inte ens kroppen längre är agrar, att den blivit så urban att de inte längre vet vad de ska sig till med den.

Handlar den där förlorade kontakten också om en förlorad Gudskontakt?

– Det tänker jag, även om den här pjäsen inte är lika tydligt kristen som mycket som jag skrivit sedan dess. Men för den som kan sin bibel finns där spår att följa. En sak som upprepas är att det fanns en tid då saliven kunde läka sår, och då tänker jag på Jesus som spottade på en blind mans ögon, och gjorde honom frisk.

En av systrarna säger att hon alltid älskat grammatik, som ju är meningsbyggnad, ett sätt att förstå meningen.

– Hon säger att pluskvamperfekt är ett trevligt ord, det är lite som att plocka svamp. Men det är ju ett tempus som betecknar det förflutna. Vad de ska göra i det här nuet begriper de sig inte på. Säkert upprätthåller de sitt kurage, som folk som sitter i fängelse och utvecklar rutiner och sätt att tackla en omöjlig och nedbrytande verklighet.

Som djup ropar

Känslan av att ha en katastrof bakom dörren har kommit ännu närmare sedan Susanne Ringell skrev pjäsen för sex år sedan.

– När systrarna talar om det som försvunnit, ön och vattnet och naturen och kontakten, säger de att det inte är naturromantik utan verklighetslängtan. Människan har blivit så främmande

YLVA EKBLAD och Stina Ekblad gestaltar två systrar som, inestängda i sitt hotellrum, minns det liv som en gång var och försöker överleva nuet.

SUSANNE RINGELL har väntat i sex år på att den text hon skrev på en ö i Atlanten ska sättas upp.

inför sig själv att hon blivit överkligt i en skenande värld, tycker jag. För min egen del kommer Gud in där. Det var först i och med Gud jag kände att jag själv blev verklig. Tidigare kände jag mig alltid som främmande.

Häromdagen funderade hon på vil-

Lycklig barndom i kyrkan

BOK

Kristungen – Konsten att göra en tro till sin egen

Författare: Malin Aronsson
Förlag: Libris 2017

Malin Aronsson växte upp i en pingstförsamling på 1980-talet, i en familj där tron var själv-

klar och kyrkan ett andra hem. I *Kristungen* berättar hon om hur det är att växa upp i ett litet samhälle där hon dels sticker ut i skolan, dels har tillgång till ett helt eget sammanhang där hon är hemma men där klasskamraterna – om de deltog – skulle känna sig bortkomna.

Den som har vuxit upp i frikyrkliga sammanhang,

eller för all del också i inomkyrkliga väckelserörelser, kan säkert känna igen en hel del detaljer i Aronssons berättelse. I första hand ligger tyngdpunkten på hennes barndomsupplevelser – inte bara i kyrkan utan också i skolan, på husvagnssemestern och hemma med familjen, alltid med den trygga Jesusrösten nära till hands. Så småningom blir Aronsson också tonåring och upplever kvalfyllda resor med

skolbussen samt raggingsresor till kristna ungdomsevenemang.

Aronsson skriver lättflytande och i en stil som är både kåserande och lite hurtfrisk. Framför allt känns *Kristungen* som en skildring av en lycklig barndom. Det finns inga dramatiska konflikter, inget församlingsliv som var så krävande och kvävande att tonåringen sedan revolverar och väljer en helt annan väg.

Kristungen är en bok om en barnatro som blir ganska vuxen. När boken tar slut har Malin Aronsson just tagit studenten och är redo att bege sig ut i vuxenlivet, trygg i sin tro. Jag blir ändå nyfiken på hur det gick sedan, på hur Aronssons tro och Jesusrelation utvecklades när hon väl kommer ut i vuxenlivet. Det känns som om det finns utrymme för en uppföljare.

ERIKA RÖNNGÅRD

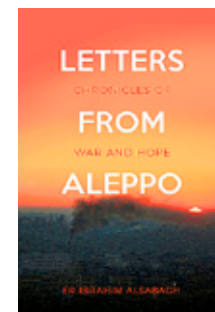

Guds rike i Aleppos helvete och hopp

BOK

Letters from Aleppo. Chronicles of War and Hope

Författare: Ibrahim Alsabach
Förlag: Columba Press 2017

Kyrkklockor i Finland ringar för Aleppo och vi ser bilder på den enorma förstörelsen i den syrisk staden. Men hur lever människorna som bor där? Hur klarar de krigets vardag? Vad tror de? Vad hoppas de?

Ibrahim Alsabach är franciskanpräst och kyrkoherde i den latinska katolska församlingen i Aleppo. Mitt under brinnande krig flyttade han till staden i början av 2015. Nu har hans brev och intervjuer samlats och utgetts på flera språk. Tidmässigt handlar det om perioden från januari 2015 till januari 2017, kort efter att regimen lyckats driva bort rebellerna från östra Aleppo.

Fader Ibrahim är en man med stark tro och gott jämnmod. Han arbetar från morgon till kväll, tar emot en strid ström av människor som ber om hjälp och besöker dem som inte kan eller vågar lämna sina hem. Ofta trotsar han faror. Tidvis faller bomber i närheten av kyrkan och i de bostadsområden där hans församlingsmedlemmar bor. Tack vare hjälp från Europa kan hans församling driva 24 humanitära projekt som hjälper tusentals personer, både kristna och muslimer.

Genom berättelserna lyser en stark tillfredsställelse över att kunna hjälpa utsatta människor. Samtidigt präglas prästens humör av

förtvivlan över att resurserna är för knappa med hänsyn till de stora behoven. Man får inblick i de förfärliga val familjer tvingas göra. En mor förklarar att hon håller på att bli blind, men att hon avstår från ögonoperation för att kunna bekosta sina barns utbildning.

Det är ändå inte fråga om en eländesbeskrivning. Visst kommer det fram vilket helvete Aleppos invånare fått gå igenom, och då handlar det inte bara om våldet utan också om vatten- och elbrist, förstörd infrastruktur, skyhögt arbetslöshet och skenande inflation. Men det starkaste intrycket är glädjen över allt gott som sker: människor hjälper varandra, de som tidigare fjärmats från kyrkan deltar nu med iver, man vägrar ge upp trots provningarna. Att vi alls lever och att vi kan fira mässor varje dag är ett mirakel, konstaterar prästen.

Fader Ibrahim beskriver kyrkan i Aleppo som full av ljus, tro, hopp och barmhärtighet. "Vår kyrka står på sina knän för att tvätta fötterna på 2000-talets spe-tälska: de fattiga, de svaga, flyktingarna och konfliktens offer."

Kyrkan i Aleppo är alltså där alla kyrkor borde vara. På knä.

■ SVANTE LUNDGREN

ka hennes djupaste känslor för livet är.
– De är tacksamhet, förundran och ensamhet. De går ju inte riktigt ihop – vad har ensamhet där att göra? Men det upplever jag att är min egen bas. Det handlar naturligtvis inte om en social eller ens psykologisk ensamhet. Den är något djupare. Någonstans i Bibeln står det att "djup ropar till djup".

Men Susanne Ringell vill också poängtera att hon skrivit en rolig pjäs, en pjäs med många krusprång.

– Där sker tankens kullerbyttor, absurda saker som roar vissa och inte andra, som kanske bara blir nervösa... associationerna är vilda och motståndet finns i språket.

Den varma strömmen

För Susanne Ringell är Gudskontakten något som mognat under många år, men samtidigt en längtan som hon nu, efteråt, kan upptäcka i hela sin produktion.

– Jag har hittat fram till en Gudskontakt och upptäckt mycket om min tro genom att läsa. Jag har aldrig haft någon biktfar eller en levande människa att ha kontakt med som kunde leda mig vidare. I mycket är det det moderna helgonet **Martin Lönnebo** som hjälpt mig att få en djupare och varmare Gudsbild, en som är krävande men där det också finns nåd.

I en av sina böcker skriver Lönnebo att det i den kalla Atlanten finns en

varm ström, Golfströmmen. Han påpekar att det varma är lika verkligt som det kalla.

– I min pjäs finns den här värmen i systrarnas försök att upprätthålla kontakten åtminstone med varandra, att inte ge upp det sista.

Systrarna börjar med att klä ut sig till papegojor. På slutet är de är plockade, fjäderfria.

– De är nakna. Men vad ska de göra med det?

De langerhanska öarna sätts upp av Klockriketeatern, men spelas på många olika scener. Föreställningen har premiär i Louhisalen i Hagalund, Esbo stadsteater, den 27 september. Senare i höst spelas den på Åbo svenska teater, Finlands nationalteater, Wasa teater och Kungliga dramatiska teatern i Sverige.

De langerhanska öarna textas till finska. Den finska översättningen är gjord av poeten och dramatikern Laura Ruohonen.

FADER IBRAHIM ALSABACH skriver om vardagen i krigets Aleppo. FOTO: COLUMBA PRESS

"Mina djupaste känslor för livet är tacksamhet, förundran och ensamhet."

Plåster, svett, gränslöshet

BOK

Vad heter ångest på spanska?

Författare: Michaela von Kügelgen
Förlag: Förlaget 2017

Michaela von Kügelgen fångar med sin debutroman *Vad heter ångest på span-*

ska? träffsäkert stämningen av kris, omognad och känslolokaos. Erika Haga reser till Ecuador för att komma undan ett avslutat förhållande och en dominerande far. Där lär hon sig spanska, dans och att dricka öl – och småningom (plågsamt långsamt, kan det kännas) också något om sig själv.

Det här är en roman som får en medelålders läsa-

re som jag att tänka: Jag är inte målgruppen. Samtidigt är jag inte så säker på att jag inte är målgruppen ändå. von Kügelgen gör nämligen ett gott jobb med att gestalta den känsla av nästan manisk självcentrering som Erika Haga dras ned i, som en mörk virvel av något som är en

te får utrymme eftersom Erika sväljer all luft. Bitvis känns dialogerna otrovär-

blandning av hysteri, njutning och gränslöshet. Den känns trovärdig. Jag har varit där någon gång och det har kanske du också.

Problemet med bygget är främst att bokens övriga persongalleri inte får utrymme eftersom Erika sväljer all luft. Bitvis känns dialogerna otrovär-

diga: skulle någon på riktigt ha ett sådant oändligt tålmod med en så irriterande människa? Och om de har det – vad är det för fel på dem och varför får vi inte veta mer om det?

Det här är en roman där allt finns på ytan, där allt skrivs ut. Det fungerar eftersom det gör läsningen snabb – det är bara att bläddra vidare genom känslan av värme, ångest, osäkerhet och rinnande mascara. Det finns en nerv i

det, en drivkraft.

Men också en sorts tomhet. Läsaren har tillbringat en lång tid i sällskap med en huvudperson som öppet har vältrat sig i sitt kaos, men samtidigt utan att ha gått in i det mörker där man föreställer sig att det gör allra mest ont. Vi har fått läsa om hur hon går in i ett plåsterförhållande, men inte så mycket om såret där under. Det gör boken lite tunnare.

■ SOFIA TORVALDS

UR EVANGELIET

”Medan de var på väg gick Jesus in i en by, och en kvinna som hette Marta bjöd honom hem till sig.”

Läs mera i Luk. 10:38–42.

OM HELGEN

Guds omsorg om oss

Jesus lär att den som tror på Gud inte behöver bekymra sig för allt möjligt. Vår himmelske Far har vård om oss och frigör oss, så att vi varje stund kan koncentrera oss på det som är mest nödvändigt. Samtidigt befriar Gud oss till att också hjälpa våra medmänniskor. En kristen människa minns Jesus ord ”Det är saligare att ge än att få”.

RUNT KNUTEN

”Före mässan ordnas Pysseljox på Hörnan från kl.15.”

Pyssla före familjemässan i Kyrkslätt på söndag.

Keswick-möten

5-7.10.2017 kl. 18 i Missionskyrkan Observatorieg.18, Helsingfors
Tema: Urkyrkans hemlighet
Prof. Gunnar af Hällström

INSIDAN

Ansvärg redaktör:
Erika Rönngård,
040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonsera i Kyrkpressen!
Ludvig Andersson 044 050 3020, ludvig.andersson@kyrkpressen.fi
Jonny Åstrand 050 092 4528, cjcenter@malax.fi
Kyrkliga annonser: 040 831 6614, annons@kyrkpressen.fi

BETRAKTELSEN CAMILLA EKHOLM

FOTO: MARKUS EKHOLM

Gud har omsorg om dig

SYSTRARNA MARTA och Maria väntar besök. Marta har bjudit in Jesus och hon axlar värdinnerollen. Lika snabbt som Marta städar och börjar laga mat, fylls huset av gäster. Jesus välkomnas och får sätta sig på en central plats där alla kan se och höra honom. Vad kommer Jesus att berätta idag? Alla vill se och höra. De allra flesta som samlas är män. De tar vant plats närmast Jesus. Maria ser att en plats är tom, alldeles vid Jesus fötter. Hon är lycklig, tänk att hon får sitta med.

Ingen minns längre Marta som gör sitt bästa i köket för att på alla sätt visa hur mycket Jesus besök betyder för henne. När hon till slut ber om hjälp är det med irritation i rösten.

Jesus ser Marta och säger: ”Marta, Marta, du gör dig bekymmer och oroar dig för så

mycket, fast bara en sak behövs.” Jesus säger inte att den omtanke Marta valt att visa är fel. Men han säger att det hon gjort hittills räcker. ”Kom nu med oss andra”, kan man nästan höra Jesus säga. Översatt för oss idag, kunde det kanske sägas som; sänk kraven! Det är inte i oss själva vi är starka. Kraften kommer från Gud. ”Kasta din börda på Herren, han skall sörja för dig.” Marta är för övrigt den som vid ett annat tillfälle uttalar en av Nya Testamentets starkaste beaktelser. Hon säger till Jesus; Ja, Herre, jag tror att du är Messias, Guds son.

Jesus påminner Marta om att det är nu de har varandra. Vi behöver alla ta vara på de människor vi har omkring oss. Låta Gud leda oss och upptäcka hur stor hans omsorg om oss är.

■ CAMILLA EKHOLM

Camilla Ekholm är en livsnyfiken och –tacksam präst som jobbar som kaplan i Sibbo svenska församling.

I dag hoppas hon att hösten blir starka, färggranna löv mera än kvällsmörker för oss alla.

Hennes tips är ljudböcker, en glad upptäckt för henne denna höst. Ladda ned Bibeln eller annan bra andlig litteratur, ta på hörlurarna och gå ut en sväng i naturen.

#bönetwitter

Gud, i dig får vi vila. Du bär oss, vägleder oss och visar oss omsorg. Din kärlek innebär liv. Tack för att du är.

Följ Kyrkpressens bönetwitter på sökordet #bönetwitter
Veckans tweet är skriven av Camilla Ekholm.

HELGENS TEXTER

FÖRSTA LÄSNINGEN
1 Kung. 17:1, 8–16

ANDRA LÄSNINGEN
Fil. 4:10–14

EVANGELIUM
Luk. 10:38–42

16 söndagen efter pingst. Temat är ”Guds omsorg”.

PSALMFÖRSLAG

510, 905, 913, 932 (N).
Psalmerna är valda av Dag-Ulrik Almqvist.

KLARSPRÅK

Konsekration kommer från latinet och betyder ”göra helig”.

Ordet konsekration används för brödets och vinets invigning vid nattvarden. Andra tillfällen när man kan tala om konsekration är vid biskopars och prästers installation samt vid välsignelse av till exempel kyrkor, kyrkotextilier och liknande föremål.

Källor: Kyrklig ordbok, Wikipedia.

KALENDERN 22–28.9

ÅBOLANDS PROSTERI

■ **VÄSTÅBOLAND**
Pargas församlingsdistrikt:
Sö 24.9 kl. 10: Högmässa i Pargas kyrka, Grönqvist, Lehtonen. Kyrkokören medverkar. Konfirmandjubileum 50 år efter konfirmationen.
On 27.9 kl. 18: Veckomässa i Pargas kyrka, Grönqvist, Lehtonen.
Nagu kapellförsamling:
Sö 24.9 kl. 18: Kvällsgudstjänst med nattvard i Nagu församlingshem, Granström, Heikkilä.
Korpo kapellförsamling:
Sö 24.9 kl. 11: Kapellgudstjänst i Korpo kyrka, Killström.
Houtskär kapellförsamling:
Sö 24.9 kl. 11: Högmässa i Houtskär kyrka, Heikkilä, Heikkilä.
Iniö kapellförsamling:
Sö 24.9 kl. 13: Gudstjänst med nattvard i Aftonro, Backström.

■ **ÅBO**
sö. 24.9 kl. 12: Högmässa, Domkyrkan. Robert Ojalas provpredikan. Danielsson, Lempa. Åbo svenska kyrkokör medverkar. Barnhörna. Kyrkkaffe
ti. 26.9 kl. 19: Orgelkonsert med Tuuli Lempa för konfirmander och andra intresserade, Domkyrkan. Fritt inträde, programblad 10€/st
ons. 27.9:
– kl 10-12: Familjecafé, Papinholma församlingshem
– kl 13-15: Café Orchidé, Aurelia
to. 28.9:
– kl 9-11.30: Familjecafé, Aurelia
– kl 18: Bönegruppen, Aurelia

ÅLANDS PROSTERI

■ **HAMMARLAND**
16 sö e pingst 24.9:
Nattvardsgudstjänst på Hammargården kl 13
Ingemar Johansson och Carl-Micael Dan

■ **JOMALA**
Sö 24.09 kl.11.00: Skördefestens familjemässa S Ång, E-H Hansen, S Winé, A-L Biström, A Karlsson

■ **MARIEHAMN**
Sö 24.09 kl. 11.00: Högmässa i S:t Görans, M W, J D. Kyrkkaffe.
Sö 24.09 kl. 18.00: Vi sjunger ”fotoutställningspsalmer” i S:t Märten kyrka, M P, G K, S:t Märtenskören.
TO 28.09 kl. 11.30: Lunchmässa i S:t Görans, M W, J D.
TO 28.09 kl. 12.00: Sopplunch i församlingshemmet, pris: 7€. Kyrktaxi mot beställning, tfn 19500.

■ **SUND-VÄRDÖ**
Söndag 24.9 kl. 11.00: Skördegudstjänst i Sunds kyrka. Outi Laukkanen, Pipsa Juslin.
<http://sund-vardeforsamling.fi/>

NÄRPES PROSTERI

■ **KORSNÄS**
To 21.9 19.00: Kyrkokörsövning i Församlingshemmet.
Sö 24.9 18.00: Kvällsgudstjänst i Kyrkan, Guy Kronqvist, Kjell Lolax.
Ti 26.9 10.00: Föräldra-barngruppen i Församlingshemmet.
To 28.9 19.00: Kyrkokörsövning i Församlingshemmet.
Fre 29.9 13.00: Silvergruppen i Församlingshemmet, Birgitta Norrvik, Deseré Granholm, Guy Kronqvist.

■ **KRISTINESTAD**
Kristinestadssvenska församling. fi
LÖ 23.9 kl 18: Kvällsmässa i Dagsmark bönehus, Engström
SÖ 24.9 kl 10: Gudstjänst i Lfjärds kyrka, Engström, Martikainen
SÖ 24.9 kl 12: Högmässa i Kstads förs.hem, Engström, Martikainen
TO 28.9 kl 11.30: Pensionärs-samling i Sideby kyrka, Norrback. För skjuts ring 0400 763325
FR 29.9 kl 19: Pärbandet i Kstads förs.hem, nattvardsmässa kl 21. Anm senast 26.6 till A-L Nilsson 040-5277611

■ **NÄRPES**
www.narpesforsamling.fi
Närpes
To 21.9 kl 18: Kvällspredikan i Böle bystuga, B-E Vikström.
LÖ 23.9 kl 12-18: Skördefest vid förs.hemmet, händelserik dag för hela familjen med matservering, sång o musikuppträdanden, försäljning och trevligt program.
LÖ 23.9 kl 15: Bibelstimme i förs.hemmet, biskop Erik Vikström.
LÖ 23.9 kl 18: Utegudstjänst vid förs.hemmet, biskop Erik Vikström.
SÖ 24.9 kl 12: Gemensam högmässa samt invigning av nya begravningsplatsen, pred. biskop Erik Vikström, lit. Ingvesgård, G o S.Lindén, Laudate. Skriftskolan-anmälan. Efter högmässan kyrklunch i förs.hemmet.
SÖ 24.9 kl 18: Höststart i Luthergården, Samuel Erikson o Julia Björklund.
Må 25.9 kl 13: Handarbetsgruppen startar i Öster Yttermark bönehus.

Ti 26.9 kl 13: Töjby kyrkas syträff börjar i Töjby skola, Kristina Örn.
On 27.9 kl 12: Pensionärs-samling i förs.hemmet, börjar med mat, Örn, S.Lindén.
Övermark
Ti 26.9 kl 12.45: Minior för åk 1-4 startar i luth.bönehuset.
Ti 26.9 kl 14.45: Junior för åk 5-6 startar i luth.bönehuset.
On 27.9 kl 18.30: Träffpunkt för kvinnor i Velkmoss byagård, Maggie Haga, Carling.
Pörtom
To 21.9 kl 13: Pensionärs-samling i förs.hemmet, Blomberg, Carling, G.Lindén, Seniorsångarna.
Ti 26.9 kl 13: Symöte i förs.hemmet, Blomberg.
On 27.9 kl 13: Karasamling i förs.hemmet, Blomberg.

RADIO & TV

Andrum kl. 6.54

(med repris 9.10)

Fre 22.9 Rose-Maj Friman, Korsholm (repris från 21.2.2017) **Sö 24.9 9.03** Ett ord om helgen **Må 25.9** Nya psalmer. Karin Erlandsson, Mariehamn **Ti 26.9** Eva Johansson, Mariehamn **Ons 27.9** Heidi Juslin-Sandin, Esbo **To 28.9** Sofia Torvalds, Esbo (repris från 4.10.2012).

VEGA

Aftonandakt kl. 19.15

Fre 22.9 Boris Salo, Jakobstad (repris från 10.3.2005) **Sö 24.9** Guds omsorg. Textläsare: Helena Hult och Johan Klingenberg. Producent: Patricia Högnabba (repris från 8.9.2002) **Må 25.9** Philip Hällund, Kökar (repris från 28.7.2017) **Ti 26.9** Kristina Fernström, Helsingfors **Ons 27.9** Sergius Colliander, Heinävesi **To 28.9** Catarina Olin, Sundom.

VEGA

Gudstjänst kl. 13.03

Sö 24.9 Festmessa från Kyrkhelg Nord i Karleby. Predikant: Hans Jönsson (Lettland). Sång och musik: kören Paletten och Förbundet Kyrkans Ungdoms blåsorkester.

VEGA

KORSHOLMS PROSTERI

BERGÖ

Sö 24.9 kl. 14: Gudstjänst, Englund, Brunell.
Må 25.9 kl. 10: Familjeklubben i församlingshemmet, Norrgård.
On 27.9 kl. 14: Veckomässa i samband med Äldreveckan, Englund, Brunell, Norrgård.
On 27.9 kl. 18: Kyrkokören övar i församlingshemmet.

KORSHOLM

21.9 kl 13-15 Fest för 80- och 85-åringar: i församlingshemmet.
22.9 kl 9.30-11.30 Terminsstart för församl. alla barn- och öppnamiljegrupper: i Smedsby församl. gård. Karperö, Tölby o. Smedsby familjegrupper deltar. Kom och åk Lilliputti-tåget! Kaffe med dopp, 2€/familj. I samarb. med finska församlingen.

24.9 kl 10 Gudstjänst: i kyrkan, Särs och Westerlund
kl 12 Högmässa: i Smedsby församlinggård, Särs och Westerlund.
kl 18 Botnia Gospel 100: i kyrkan. Singsby o. Kvevlax sångkören o. Helsingbykören, dir. Jenny Mendelin och Simon Granlund. Orkester, leds av Richard Mitts. Solister Otto Palmberg och Barбора Xu. Konferencier Kalervo Kantola. Andakt Rune Lindblom. Programblad å 20 €, säljs vid entrén. Biljetter i förköp, som byts till programblad vid entrén, kan köpas via körernas medlemmar o. Studio Ticket. Arr. Botnia Gospel 100.

25.9 kl 13-15 Missionssyfoöreningen: i Smedsby församl. gård, rum Glöd. Träff udda veckor.

KVEVLAX

Sö 24.9 kl 10: Högmässa, Bergström-Solborg, Andrén.
Ons 27.9 kl 19: Musikafton i kyrkan, Rodney Andrén, Ann-Katrine Burman, Yngve Lithén och Olle Victorzon. Inträde 10€. Efter konserten servering i församlingshemmet.

MALAX

To 21.9 kl. 19: Amici in spiritu i KH. Vi diskuterar aktuellt och gammalt inom teologi, psykologi och filosofi.
Sö 24.9 kl. 10: Högmässa i kyrkan. Pred/lit Camilla Brunell. Kyrkkaffe. Församlingen avtackar Camilla Brunell.
Må 25.9 kl. 10: Karacafé i KH. Arr. Äldrerådet och Folkhälsan i Malax.
Ti 26.9 kl. 17.30: Kompisskolan startar kl 17.30-18.30 i FH.
Ti 26.9 kl. 18.30: Minior åk 1-3/ Barnkör startar kl 18.30-19.30 i FH.
Lö 30.9 kl. 18: Skriftskolan. In-skrivning i KH för ungdomar födda 2003 eller tidigare med föräldrar, saft/kaffe från 17.30.

PETALAX

Gudstjänst: sö 24.9 kl. 11. Björklund, Brunell.
Kontakten startar: to 28.9 kl. 17.30 i församlingshemmet. Brunell.
Kyrkokören startar: to 28.9 kl. 18.30 i församlingshemmet. Brunell.

REPLIT

Sö 24.9 kl. 10: Gudstjänst i Replot. Kontunen, Wargh.
Sö 24.9 kl. 12.30: Gudstjänst i Björkö. Kontunen, Wargh.
Sö 24.9 2017 kl. 18: Konsert i Replot kyrka. Karolin Wargh, orgel/piano. Michael Wargh, baryton. Musik av bl.a. Merikanto, Bach och Duruflé.
Ons 27.9 kl. 18: Andrum i Replot försh.
To 28.9. kl 13: Vi över 60 i Replot försh, gäst Lisen Stolpe.

SOLF

To 21.9 kl. 18.30: C.S. Lewisgrupp hos A. Blomberg. G.K. Chestertons: Ortodoxi kap 1-2.
Sö 24.9 kl. 10: Högmässa, Audas-Willman, Wargh, konfirmandernas kyrkogångssöndag.
On 27.9 kl. 13: Pensionärsträff i fh. Boktips från Korsholms bibliotek + besök i Solf bibliotek.

VASA

TREFALDIGHETSKYRKAN
Ökenmässa: sö kl 13 Särs, Jern, Trefaldighetskyrkans kör, dir. Andersson.
Pilgrimsmässa: to 28.9 kl 9 Brunell, Jern, Andersson.
BRÄND KYRKA
Sunday Service: at 1 pm.
DRAGNÄSBÄCKS KYRKA
Skördegudstjänst: för hela familjen sö kl 11 Lundström, Heikius. Matkollekt. Lunch 5€ vuxna, 2.50€ barn.
SUNDOM KYRKA
Allsångskväll: sö kl 18. Vi sjunger ur psalmbokstillägget. Camilla Brunell o Emil Ahlroos, sång o gitarr, Heikius. Andakt Brunell.

PEDERSÖRE PROSTERI

ESSE

Sö 24.9 kl. 10: Gudstjänst i kyrkan, Granlund, Gunell. Ida Pettersson tvårflojt. Textläsare Christel Gunell, dörrvärdar Överesse.
- kl. 10: Söndagsskolstart i Punsar bönehus.
- kl. 11: Söndagsskolstart i Bäckby skola.
- kl. 14: Sammankomst i Punsar bönehus.
- kl. 18: Kvällsmöte för alla åldrar i församlingshemmet, Granlund. Program för barnen, servering.
Ti 26.9 kl. 19: Tisdagsskola för åk 6-7 i Punsar bönehus, terminsstart.
On 27.9 kl. 14.30: Missionsgrupp i Bäckby skola.
Lö 7.10 kl. 18: Parafon i Achrenius-salen, Jan-Gustav Björk, The Rapid Family m.fl. Middag. Pris 30 €/par. Anmälan senast 29.9 till 040 3100 458.

JAKOBSTAD

FR 22.9 kl. 19.00: In da house i Församlingscentrets ungd.utr., Esselström.
Sö 24.9 kl. 10.30: Söndagsskola för små och stora i Församlingscentret. Gemensam lunch.
Sö 24.9 kl. 12.00: Gudstjänst i Jakobstadskyrka, Krokfors, Helena Smeds, Borgmästars.
Sö 24.9 kl. 17.00: Fokus i Församlingscentret. Kristna i arabvärlden idag. Rapport från konferens på Cypern, Krokfors, Himlakören.
Må 25.9 kl. 19.00: Jacob Gospel övar i Församlingscentret, Mikael Svarvar.
Ti 26.9 kl. 11.00-13.00: Bön och samtal i Församlingscentrets kappell. OBS! Platsen.
Ti 26.9 kl. 13.00: Tisdagssamling

på Station I, Bengt Djupsjöbacka.
Ti 26.9 kl. 14.00-14.45: Barnkören för åk 1-6 övar i Bonäs skola, Wester.
Ti 26.9 kl. 18.00: Missionskväll i Församlingscentret. Tema: Fokus på Mellanöstern, Miragha Sediqi, Sandström. Musikprogram, servering, lotteri.
On 27.9 kl. 15.30-16.15: Barnkören för åk 1-6 övar i Församlingscentret, Wester.
On 27.9 kl. 18.00: Kyrkokören övar i Församlingscentret, Östman. Nya och gamla sångare välkomna med!
On 27.9 kl. 19.30: Gloriakören övar i Församlingscentret, Borgmästars. Nya och gamla sångare välkomna med!
To 28.9 kl. 19.00: Stickcafé i Bonäs prästgård, Englund.

KRONOBY

To 21.9 kl 18.30: Kvinnogruppen i Merjärv byahem. Gäst Kristina Klingenberg.
Fr 22.9 kl 17.30: Sportdax, idrottshallen.
Lö 23.9 kl. 20-24: Musikcafé Lyktan.
Sö 24.9 kl. 10.00: Gudstjänst. Niklas Wallis, Maria Ellfolk-Lasén.
Må 25.9:
- kl. 9-10 startar Seniorcafé i lilla salen.
- kl. 20.30 Completorium i spisrummet.
To 28.9 kl 14: Andakt i Sandbacka.

LARSMO

Lö 23.9 kl. 19 Sammankomst: i kyrkan, gästpredikant David Orre. Arr: Risöhall bönehus.
Sö 24.9 kl. 10 Gudstjänst: Lassila, Sjöblom, Hannes Uunila. Kyrkkaffe. Kyrkvård: Finholm. Sommarskriftskolan 2018 inleds med gudstjänsten, efteråt information om skriftskolan åt konfirmander och föräldrar.
- kl. 18 Missionsafton: i församlingshemmet. Zar Nuri från kristna Afganförningen medverkar. Servering.
To 28.9 kl. 11-13 Sopplunch: i Holm bönehus.
- **19 Karasamling:** i prästgården.

NEDERVETIL

To 21.9 kl. 19.00: Inspirationskväll i fh med tema "Att bygga Guds rike idag", Albert Häggblom.
Smågrupper och frivilliga medarbetare inbjuds särskilt.
LÖ 23.9 kl. 10.00: Barnkören Kungens Ungar övar i Gillesstugan.
SÖ 24.9 kl. 10.00: Högmässa, Store.
MÅ 25.9 kl. 19.00: Kvinnogruppen startar i fh.
MÅ 25.9 kl. 19.30: Karagruppen i fh.

NYKARLEBY

GEMENSAMT
Lö kl 17 Missionsmiddag: Nykarleby fh, nepalesisk mat, 10€/pers, max 25 €/fam. Skördeför-säljning, gåvor mottas tacksamt!
- **kl 19 Framtid och hopp:** missionskväll i Nkby fh, Camilla Skrifvars-Koskinen
CENTRUM
Fr kl 19 Lovsång o förbön: fh
Sö kl 18 Kvällsgudstjänst: kyrkan, Edman, Ringwall, sång av ungdomar. Ny skriftskola startar
Må kl 18 Kenyamissionen: fh, Anna o Magnus Dahlbacka
Ti kl 13 FMS missionssymöte: fh
To kl 13 Samtalsgrupp för män: fh
MUNSALA
Sö kl 11 Högmässa: Sundstén,

Ringwall. Pedersöre prosteris dag för funktionshindrade med kyrklunch o program i fh

-kl 18 Lovsång o förbön: Hirvlax baptistkyrka, Frank Nyland
Ti kl 19 Missionscafé: Pensala bönehus, Ove o Eva Gädda
On kl 13.30 Symöte: prästg.
Fr kl 11 Fredagslunch: fh, Yrsas missionsbesök i Ryssland
JEPPÖ
Sö kl 10 Söndagsskolstart: fh, varje sö utom vid fam.gudstj.
-kl 16 Karagruppen: fh, Östman
-kl 18 Kvällsgudstjänst: fh, Östman, Lönnqvist
Ti kl 18.30 Naisryhmä: fh
On kl 13 Nattvardsandakt: pens. bost.matsal, Östman, Lönnqvist
-kl 19 Kyrkokörstart: fh
To kl 18.30 Febe: grupp för kvinnor kring missionen, fh loftet

PEDERSÖRE

www.pedersoreforsamling.fi
Fr 22.9 kl 14: Andakt i Pedersheim, Eklund, Pandey
Fr 22.9 kl 20: Ungdomssamling Night café i Kyrkhemmet i Bennäs
Sö 24.9 kl 10: Högmässa med nattvard i kyrkan, lit. Häggblom, pred. Staffan Snellman, Kyrkokören, Sandstedt-Granvik, textläsare Siv Borgmästars, dörrvärdar Skutnabba
Sö 24.9 kl 10: Söndagsskolan i Lövä startar
Sö 24.9 kl 15: Sammankomst i Flyngängens bönehus, Staffan Snellman
Sö 24.9 kl 18: Kvällspredikan i Källby bönehus
Må 25.9 kl 13: Symöte i Källby bönehus
Ti 26.9 kl 13: Symöte i Lövä hos Märta, Emet
Ti 26.9 kl 13.30: Symöte i Hedbo seniorboende, Eklund
To 28.9 kl 17.30: Andakt i Pedersheim, Källby fridsförening

PURMO

To 21.9 kl. 19.30: Jubileumskören övar i kyrkhemmet, Johansson.
Sö 24.9 kl.10: Gudstjänst i kyrkan, Portin, Johansson. Välsignelse av Jan-Erik Sandström till tjänst i Etiopien och Emilia Svenfelt till tjänst i dagklubben.
- kl. 10: Söndagsskolstart i kyrkhemmet.
- Ca kl. 11: Missionslunch i kyrkhemmet, info om arbetet i Etiopien. Pris för maten: vuxna: 10 €, barn 5 €, under 4 år gratis.
On 27.9 kl. 19: Mariamoment i prästgården.
To 28.9 kl. 19.30: Jubileumskören övar i kyrkhemmet, Johansson.
- kl. 19.30: Möte i Ävist bykyrka, Albert Häggblom, sång Britt-Mari och Gun-Helen Andtfolk.

TERJÄRV

FR 22.9 kl 19: Skördeförsäljning i Kortjärvi bönehus.
Sö 24.9:
- kl 10 Högmässa, khden, kantorn, manskören Adorate.
- kl 14 Konsert i förs.h, Finland 100 år. Mariat kören, S. Smedjebacka; khden. Servering.
MÅ 25.9 kl 19: Karasamling i förs.h. Bosse Alvin medv.
Ti 26.9 kl 13: Missionscafé Terjärv med hemlig gäst, förs.h
ON 27.9 kl 18: Finsk bibel- och samtalsgrupp, Småbönders skola, Anne-Maria Hästbacka.
To 28.9 kl 19: Församlingskväll. Tema: Varför är gudstjänsten viktig. Cay-Håkan Englund medv. Servering.

SAMTAL HELSINGFORS

Författarsamtal på Helka

Helsingfors Kristliga Förening av Unga Kvinnor (KFUK) ordnar ett författarsamtal med **Gerd Snellman** torsdag, 5.10 kl 18 på Hotell Helka (Norra Järnväggsgatan 23, Helsingfors). Samtalet handlar om hennes självbiografiska bok *Mamman*. Berättelsen ramar in av hennes sons sex år som missbrukare. Samtalet leds av **Hedvig Långbacka**. Kaffeservering..

REGION 2

DOMPROSTERIET

BORGÅ

Sö 24.9 KL. 10: GUDSTJÄNST i Kullo bykyrka, Puska, Söderström
KL. 12.15 OBS! HÖGMÄSSA i domkyrkan, Eisentraut-Söderström, Wilén, Helenelund, DUV:s gudstjänstgruppen, Lepistö, familjelägerdeltagare.
KL. 16: KONSERT I DOMKYRKAN, Amazing Grace - Baltic Gospel Singers, dir. Peter Södergård, programblad 10 €
On 27.9 kl. 13: KALASTURNÉ - Fontana Media i församlingshemmet stora sal KL.13-18 Bokförsäljning och kl. 18-19.30 Programkväll

LAPPTRÄSK

sö 24.9 kl. 12: Högmässa i kyrkan, Anita Widell, Camilla Wiksten-Rönbacka
on 27.9 kl. 13.15: Barnklängen övar i fh, JE, GN

LILJENDAL

lö 23.9 kl. 17.30: Cellis i Mariagården
sö 24.9 kl. 10: Högmässa i kyrkan, Anita Widell, Camilla Wiksten-Rönbacka
ti 26.8 kl. 10: Vuxen-barn i Mariagården, GN
På kommande: lö 30.9 kl. 14 Lokala förmågor goes mission, Liljendalgården 8 euros lunch må 2.10 kl. 11.30-13.30, Mariagården

LOVISA

Sö 24.9 kl. 10: Högmässa i kyrkan, Blom, Tollander, Baltic Gospel Singers, dir. Peter Södergård. Efter massan lunch i församlinggården
Ti 26.9 kl. 11-13: En Euros Café i församlingshemmet
Ti 26.9 kl. 18: Bibelstudiegruppen i församlingshemmet
To 28.9 kl. 8.30: Morgonkaffe i Tikva
To 28.9 kl. 18: Enligt Markos i kyrkan
På kommande:
Sö 1.10 kl. 16: Vålgörenhetskonsert med Arja Koriseva i kyrkan. Inträde.

PERNÄ

To 21.9:
- kl. 18 Psalmafön i Pernä kyrka: Robert Lemberg, Marcus Kalliokoski, Vera Tollander, Gudstjänstkören.
Lö 23.9:
- kl. 18 Gospelkonsert med Baltic Gospel Singers i Pernä kyrka. Fritt inträde, programblad 10€.
Sö 24.9:
- kl. 18 Mässa i Taizé-stil: i kyrkan. Före massan, kl. 17, infotillfälle om skriftskolan. Minna Silfvergren, Dan Krogers.
To 28.9:
- kl. 12 Sarfsalö pensionärskrets i Byagården, Minna Silfvergren.
Fr 29.9:
- kl. 10 Café Mikael i Mikaelstugan, Ingegerd Juntunen
- kl. 12 Agricola-seminarium i Höganäs i Pernä - tillfället huvudsakligen finskspråkigt.

SIBBO

Mer information: på Sibbo svenska församlings hemsida www.sibbosvenskaforsamling.fi
Lö 23.9 kl. 19: Big bang, konsert i Sibbo kyrka. Fabio Zanon och Petri Kumela, gitarr, Lojo stadsorkester. Inträde 20/15 euro, familjebiljett 30 euro.
Sö 24.9 kl. 12: Musikalisk gudstjänst i Nickby hjärta. Tvåspråkig.
Må 25.9 kl. 13: Pensionärsutfärd till Nilsas för norra Sibbo. Busstransport längs rutten Haléns hållplats kl. 12.15, S Paipis kl. 12.25, Matkahuolto kl. 12.35, Nickbyvägen, Församlingshemmet kl. 12.40. Start tillbaka ca 15.30. Förhandsanmälan.
Ti 26.9 kl. 13: Pensionärsutfärd till Nilsas för södra Sibbo. Busstransport längs rutten Gesterby vägsäl kl. 12.30, Söderkulla gård kl. 12.35, Linda servicehus kl. 12.40, Boxvägen. Start tillbaka ca 15.30. Förhandsanmälan.
Ti 26.9 kl. 16: Kyrkobroderernas samling i Norra Paipis bykyrka. Sjundebårderna medverkar, damerna bjuds in. Tema: Hur förbereda sig för evigheten? med Tord Carlström. Kontakt: Samuel Lönn-

qvist 045-664 2950.

On 27.7 kl. 12: Sjuueuroslunch i Kyrkoby församlingshem. Andakt. Camilla Ekholm.
To 28.9 kl. 16: Tankemöten. Samtalsgrupp för boende i servicehuset Linda. Vi diskuterar tankar och känslor kring olika teman och bekantar oss med praktiska sätt att utforska vårt inre. Hobbyrummet. Sara George.
To 28.9 kl. 18: Sång i Guds värld, allsång från nya psalmbokstillägget. Kyrkoby församlingshem. Lauri Palin, Brunell.

HELSINGFORS PROSTERI

JOHANNES

Mer information på Johannes hemsida: www.helsingforsforsamlingar.fi/johannes
Fr 22.9
kl. 10-11.30: Musikle i Hörnan, Höbergsgatan 10, gatunivån. För barn över 1 år. Hollméus.
kl. 12.15-13.30: Veckolunch i Höbergsgården, Höbergsgatan 10 E. Välkommen på middagsbön i Johanneskyrkan kl. 12.
Sö 24.9 16 söndagen efter pingst
kl. 10: Högmässa i S:t Jacobs kyrka. Westerlund, Henricson.
kl. 12: Högmässa i Johanneskyrkan. Repo-Rostedt, Westerlund, Almquist. Församlingens nya aställda väljsignas till sina tjänster. Barmmjöliggörarna Sofie Palmén och Marie Mäenpää samt deltagarna i celloveckoslutet medverkar.
Må 25.9
kl. 10-11.30: Babyrytmik i Hörnan, Höbergsgatan 10, gatunivån. För barn under 1 år. Hollméus.
kl. 12-13: Diakonilunch i S: t Jacob. 3 €. Salenius.
Ti 26.9
kl. 12: Lunchmusik i Gamla kyrkan med Santeri Siimes.
kl. 13: Träffpunkt. Höbergsgatan 10 E. Program med Kalle Sällström: "Församlingförbundet - samarbete över församlingens gränserna i Borgå stift"
kl. 13.30-14.30: Musiklek för 0-2 åringar i Bokvillan, Tavastvägen 125. Hollméus.
kl. 18: Sång i Guds värld - psalmskväll i Johanneskyrkan. Kom och bli mer bekant med psalmbokstillägget. Sång, bakgrund och fördjupning. Almquist, Böckerman.
On 27.9
Obs! Ingen diakoniträff på grund av medarbetarnas planeringsdag.
kl. 18.30-19.30: Samtal inför söndagen i S:t Jacob.
kl. 18: Veckomässa i Gamla kyrkan. Busck-Nielsen, Almquist.
To 28.9
kl. 10-11.30: Musikle i S:t Jacob. Kvarnbergsbrinken 1. Hollméus.
kl. 17.30: Kristen meditation i Johanneskyrkan.
Middagsbön: i Johanneskyrkan vardagar kl. 12.
Församlingsretreat: på Snoan 13-15.10. En tyst retreat på retreatgården Snoan i Lappvik med temat "Att leva i kärleken". Kom och upplev en tyst gemenskap i Snoans vackra miljö! Under retreaten finns det också möjlighet att delta i bibelmeditationer, vägledning, tideböner och mässor. Retreatledare: Anna Maria Böckerman och Maria Repo-Rostedt. För Johannes församlings medlemmar kostar retreaten 70€. Den som vill kan åka med gemensam transport för 35€. Vi startar fredag kl. 16.15 från Johanneskyrkan och är tillbaka söndag ca kl. 17.30. Anmälan senast onsdag 1.10 till Maria Repo-Rostedt, 050-5773995 eller maria.repo-rostedt@evl.fi.

MATTEUS

Matteus hemsida: www.matteus.fi
Pastorskansliet har öppet: må, ti, to, fr kl. 9-14.
Matteuskyrkan är öppen: ti, on, to, fr kl. 10-14. Kom och sitt ner i lugn och ro, tänd ett ljus eller njut av en kopp kaffe. Aulacafé är också öppet. Välkommen.
MATTEUSKYRKAN Abohusvägen 3
Lö 23.9 kl. 10-13: Höstpyssel. Kom med hela familjen, med en kompis eller på egen hand, oberoende om du är liten eller stor. Församlingens hjälpe-

FOTO MARIEHAMN

Sjung fotoutställningspsalmer

För att uppmärksamma psalmboken och det nya tillägget utlyste Mariehamns församling en fototävling som gick ut på att fotografera psalmverser. Under sommaren har bilderna varit utställda i församlingshemmet där det också varit sommarcafé. Där har man kunnat rösta på den bild man tyckt vara bäst.

På söndag kl. 18 bjuder församlingen in alla till S:t Mårrens kyrka för att sjunga psalmverserna och titta på bilderna. Då delas det också ut pris till vinnande bild och bilderna lottas ut till dem som röstat.

KVINNOWEEKEND PÖRKENÄS

”Leva i nåd”

Temat för årets Kvinnoweekend på Pörkenäs 6-7 oktober är *Leva i nåd*. Gästtalare är **Maria Ottensten**, präst och skribent från Göteborg.

På fredagskvällen ger **Heidi Storbacka** en konsert och på programmet finns också workshoppar,

lovsång, nattvardsmässa, god mat samt tid för promenader och gemenskap. Anmälan till Förbundet Kyrkans Ungdom senast 27 september. Mera info på www.kyrkansungdom.nu.

dare finns på plats för att hjälpa till när det behövs. Ta en slant med, vi samlar in en frivillig material- och serveringsavgift. Ingen anmälan. Välkommen!
Sö 24.9 kl. 10: högmässa, Johan Hallvar, Andres Forsman. Söndagsskola. Kyrkkaffe i Olavussalen.
Sö 24.9 kl. 15.30: Mässa med Fridsförningen i södra Finland.

Må 25.9 kl. 18: MatTroPrat i Matteussalen. Diskussion och prat för vuxna. Anmälan och info i Facebook eventet MatTroPrat.

Ti 26.9 kl. 10: knattekyrka med Juho, Anders och Catarina. Leksakslek. Vi sjunger enkla rörelsesånger och får röra på oss. I samband med knattekyrkan ordnas möjlighet att byta barnkläder (0-6 år) och leksaker. Efteråt kaffe, saft och pirog.

Ti 26.9 kl. 18.30: Matteus kyrkokör över i Matteussalen. Mera info: Mimi Sundroos, 040-5840296.

On 27.9 kl. 15-18: Öppet hus för ungdomar.

On 27.9 kl. 15.30-17: VårTon (1 vän), Mimi Sundroos.

On 27.9 kl. 18: MU-mässa, kort mässa med bönevandring. Ungdomar medverkar. Kyrkkaffe efteråt.

To 28.9 kl. 13-14.30: torsdagsträffen, Johan Hallvar. En grupp för Dig som vill ha trevlig gemenskap med sång och samtal. Kaffeservering, 3 euro.

Samling för män: Fr 29.9 kl. 19 i Matteussalen. Veikko Tastén, Bibeln – först eller inte först? Diskussionskväll.

Matteus SALT: Lö 30.9 kl. 10-11.45 i Matteussalen. Förnya era sinnen – Hur då? Matias Gädda. Matteus.SALT är ett forum för dig som längtar efter mera och djupare insikt i den kristna tron. Vi vill erbjuda ett lättillgängligt och fritt tillfälle med utrymme för praktiska övningar, frågor och diskussion. Matteus.SALT är inte bara prat, utan även mat. Tillfället börjar med en utsökt brunch 5 €. Ingen anmälan. Välkommen!

PETRUS

www.petrusforsamling.net

To 21.9 kl. 18.30 Alpha: Alphastart på Café Torpet, Köpingsv. 48. Elva torsdagar med mat, föredrag och goda samtal. Ett tillfälle att utforska meningen med livet och tron på ett enkelt och givande sätt. Kursen är till för alla som inte brukar gå i kyrkan, oavsett ålder och livsåskådning och kostar inget. Välkommen med och testa! Mer info på www.petrusforsamling.net/alpha
kl. 18.30 Petrus vokalesemble: För dig som sjungit i kör tidigare. Varannan torsdag. Äggelby gamla kyrka, Brofogdev. 12. Peter Hilli

Fre 22.9 kl. 10 Musiklek i Haga: En rolig stund för dig med barn 0-5 år. Kaffe och smörgås. Varje fredag. Hagasalen, Vesperv. 12. Maria Gauffin, Ester Rudnäs
kl. 18 Ungdomssamling: Häng med i Petrus Youth! Massa spännande som händer under året. Vi träffas i Hagasalen, Vesperv. 12

Lö 23.9 kl. 10 Fairtradebrunch: Vad är egentligen Fairtrade? Har jag ansvar att fundera på hur mina matval påverkar andra? Kom med och diskutera och inspireras över en läcker brunch med Rättvis handel-produkter! Frivillig avgift för brunchen. Anmälan senast torsdag 21.9 till kansliet, tel 09-2340 7100
kl. 10-14 Lördagsbrunch: Café Torpet har nu också lördagsöppet! Varannan lördag får du en lyxig brunch för 11,50€ mellan kl.10-14. Torpet hittar du på Köpingsv. 48. Ta vara på en ledig lördag och kom till det stämmningsfulla Torpet!

Sö 24.9 kl. 10 Högmässa: Munksnäs kyrka, Tegelist. 6. Torsten Sandell, Thylin, Hilli. Kyrkkaffe.
kl. 12 Högmässa: Äggelby gamla kyrka, Brofogdev. 12. Björk, Hilli. Kyrkkaffe.
kl. 16.30 Puls: Södra Haga kyrka, Vesperv. 12.
kl. 16.30 Barnkyrka: För barn i åldern 3-7 år. Södra Haga kyrka, Vesperv. 12.
kl. 16.30 CoolKids: För alla i åldern 8-13 år. Södra Haga kyrka, Vesperv. 12.
Må 25.9 kl. 10 Babyliv: För dig som just blivit

förälder. Samtal, musik och fika. Varje måndag. Hagasalen, Vesperv. 12. Pia Lindholm, Ester Rudnäs

kl. 18 Rotad i Ordet: Stig-Olof Fernström talar kring temat "Nya testamentet – historiskt tillförlitligt?" Kom med du också! Månas kyrka, Skogsbäcksv. 15. Höstens andra datum är 30.10, 27.11

Ti 26.9 kl. 9 Morgonandakt: Andakt, bön, lovsång. För alla. Varje tisdag. Hagasalen, Vesperv. 12. Medverkande är lärjungaskolan Transform.

kl. 10 Musiklek i Malm: En rolig stund för dig med barn 0-5 år. Kaffe och smörgås. Varje tisdag. Malm kyrkas församlingssal, Kommunalv. 1. Pia Lindholm

Ons 27.9 kl. 11 Familjecafé: Lunch, lek, samtal. Varje onsdag kl. 11-14, fritt och droppa in då du kan. Café Torpet, Köpingsv. 48. Ester Rudnäs

kl. 12.30 Månadslunch: Lunch och andakt. Vi träffas i Hagasalen, Vesperv. 12. Anmälan senast fredag 22.9 till kansliet, tel 09-2340 7100 eller diakonissan Bodil Sandell tel 09-2340 722, 050-380 3925

kl. 13.15 Petrus barnkör: Grupp 1 för barn i förskola - åk 2. Kören övar varje onsdag i Hoplaxskolans Hagaenhet, musiksalen. Ledare Francine Mabinda. Kom med och testa!

kl. 14.15 Petrus barnkör: Grupp 2 för barn i åk 3-5. Kören övar varje onsdag i Hoplaxskolans Hagaenhet, musiksalen. Ledare Francine Mabinda. Kom med och testa!

kl. 19 Växthus: Inspirationskväll för gruppledare. Hagasalen, Vesperv. 12. To 28.9 kl. 9 Morgonbön: Tanke för dagen, bön, lovsång. Torsdagar i Hagasalen, Vesperv. 12. Medverkande är lärjungaskolan Transform.

kl. 18.30 Alpha: Alphakurs på Café Torpet, Köpingsv. 48. Elva torsdagar med mat, föredrag och goda samtal. Ett tillfälle att utforska meningen med livet och tron på ett enkelt och givande sätt. Kursen är till för alla som inte brukar gå i kyrkan, oavsett ålder och livsåskådning och kostar inget. Välkommen med och testa! Mer info på www.petrusforsamling.net/alpha
Fre 29.9 kl. 10 Musiklek i Haga: En rolig stund för dig med barn 0-5 år. Kaffe och smörgås. Varje fredag. Hagasalen, Vesperv. 12. Maria Gauffin, Ester Rudnäs

kl. 19 Live Music Night: Kom och spendera fredag kväll på Café Torpet! Bra musik av lokala musiker, gott kaffe, fin stämning. Torpet hittar du på Köpingsv. 48. Välkommen!
Lö 30.9 kl. 10 Blomma-konferensen: Konferensen för kvinnor. I Alphyddans- och Berghälls kyrka. Mera info hittar du på www.puheakukkaan.fi eller via församlingsspastor Elina Koivistoinen, elina.koivistoi@evl.fi och tel. 050-5407573

Övrigt OBS! Ingen Petra-frukost den 7.10 **Familjefrukost:** En skön lördagsmorgon för alla barnfamiljer. God frukost, goda samtal och massor av leksaker. Nästa gång 14.10 kl.9.30. Hagasalen, Vesperv. 12 **TIPS! Församlingsretreat:** 3-5.11. Hålls på Snoans retreatgård. Anmälan är öppen. Anmälan och mera info på www.petrusforsamling.net/forsamlingsretreat

HELSEINGFORS PROSTERI
Det hjälper att prata: Kyrkans samtals hjälp finns till för dig som behöver ett lyssnande öra. De jourhavande är utbildade frivilliga eller kyrkligt anställda med tystnadsplikt. Samtalstjänsten består av chatt, brev och telefonjour. Chattjouren är öppen må-ti kl. 18-20 och finns på adressen www.samtalstjanst.fi. Telefonjurens nummer är 0400 22 11 90 (från utlandet +358400221190) och dejourerar varje kväll kl. 20-23. Du kan dessutom skriva ett handskrivet brev till Kyrkans brevjour, PB 210, 00131 Helsingfors. Brevet besvaras inom en eller ett par dagar.
Kampens kapell: Öppet vardagar 8-20 och veckoslut

samt helgdagar 10-18. Mer info www.helsingforsforsamlingar.fi.

DEUTSCHE GEMEINDE

So 24.9. um 11 Uhr: Gottesdienst (Matti Fischer)

OLAUS PETRI

Lö 23.9 kl. 18: Helgsmålsbön – Musikandakt. Sinikka Stöckell och Tuula Stöckell, orgel.
Sö 24.9 kl. 11: Högmässa. Fredrik Santell, Hanna Laakkonen-Yang.
On 27.9 kl. 10: Musiklek för alla. Sussi Isaksson.

To 28.9 kl. 10: Babyrytmik (0-1 år). Sussi Isaksson.

To 28.9 kl. 13.30: Musiklek (3-6 år). Sussi Isaksson.

MELLERSTA NYLANDS PROSTERI

ESBO

Högmässor: Lö 23.9. Alberg kyrka kl. 15 konfirmation av Mataskär 3-skriftskolan. Ahlbeck, Kronlund.
Sö 24.9. Esbo domkyrka kl. 12.15. Jäntti, Wikman. Kyrkkaffe i Sockenstugan. Hagalunds kyrka kl. 12. Kanckos, Malmgren. Kyrkkaffe.

Kräksången – en kör för alla, också för dig som tror att du inte kan sjunga: Höstens första övning on 27.9 kl. 17.30-19.45 i församlinggården, Kyrkstr. 2. Mer info: Eeva-Liisa Malmgren, eeva-liisa.malmgren@evl.fi, 040 531 1049.

Sjung för livet & spela som folk! Finlandssvensk sångskatt i ny skrud: Esbo domkyrka sö 11.10 kl. 19. Johanna Almark Mannila, sång, violin, musikalisk ledning, Henrik Wikström, piano, Hannu Rantanen, kontrabas, Kaarle Mannila, slagverk. Fritt inträde, program 10 €.

Församlingslunch: Olars kyrka, svenska sidan, ti 26.9. kl. 12-14. Pris 5 €.
Samlingar för seniorer: Sökö servicheus ti 26.9 kl. 13-14.30, Träffdax i Köklax kapell ti 26.9. kl. 13-15, Södrisks kapell on 27.9 kl. 13-15, Kalajärvi kapell to 28.9 kl. 13-15.

GRANKULLA
To 21.9 kl. 9.30-10.30 Lovsångs- och förbönsgrupp: i övre brasrummet, Catherine Granlund.
Fr 22.9 kl. 18 Ungdomskväll: i Klubb 97, Marlen Talus-Puzesh.
Sö 24.9 kl. 12 Högmässa: Daniel Nyberg, Barbro Smeds. Kaffe i nedre salen.
Ti 26.9 kl. 9.30 Familjelyktan: i Sebastos, Yvonne Fransman, Heli Peitsalo.
Kl. 9.30-11 Diakonimottagning: och brötdelning.
Kl. 13 Pensionärskören: i nedre salen, Barbro Smeds.
Kl. 13.30 Tisdagsträffen: i övre salen. Att växa som missionärsbarn i Tanzania, Charlotte Steffansson.
Kl. 15 Glad-idag: tvåspråkig mentalsvårdsgrupp i Sebastos, Catherine Granlund.
Kl. 16 Under ytan: Grupp för ungdomar i Klubb 97, Marlen Talus-Puzesh och Ulrik Sandell.
Kl. 18 Dammkören Grazia: i övre brasrummet, Heli Peitsalo
On 27.9 kl. 13.30 Kyrkosyfoöreningen: i övre brasrummet.
To 28.9 kl. 9.30-10.30 Lovsångs- och förbönsgrupp: i övre brasrummet, Catherine Granlund.

KYRKSLÄTT
Fr 22.9 kl. 13-15: Effa för barn i åk 3-4 på Hörnan.
Sö 24.9 kl. 17: Familjemässa i Kyrkslätt kyrka. Välsignelse av barn- och ungdomsdiakon Jenny Åkerlund med barnledare under mässan. Lovén, Joki. Före mässan ordnas Pyssejox på Hörnan från kl.15. Barn och familjer i alla åldrar kan delta. Info: Jenny Åkerlund tel. 050 376 1488.
Må 25.9 kl. 10-13: Måndagsgruppen träffas måndagar i sal 7 på församlingshemmet.
Må 25.9 kl. 13.30-15: Seniorgruppen möts 2 gånger per månad på Mikaeligården, Doktorstigen 5.
Må 25.9 kl. 11.30-12.30: Diakoniosoppa för mindre bemedlade, måndagar och

torsdagar på församlingshemmet.
Må 25.9 kl. 18.30: Sång och bön i koret med Lars-Henrik Höglund.
Ti 26.9 kl. 10-13: Tisdagscafé i Prästängens klubblokal, Grandalavägen 2.
On 27.9 kl. 15-17: BC på Hörnan för barn i åk 7.
To 28.9 kl. 10-11: Knatterytmik i invånarparken Stubboet, Munkgränden 4.
To 28.9 kl. 15-17: Hörnan MC, för barn i åk 5-6 på Hörnan.
Fr 29.9 kl. 9.30-11.30: Eestii-Emme i Bredbergens klubblokal, Mytvägen 1 C.
Fr 29.9 kl. 13-15: Effa för barn i åk 3-4 på Hörnan.

Kyrkoherdeämbetet öppet må-to kl. 9-15. Fredagar stängt. Tel. (09) 8050 8292. Epost kyrkslatts.svenska.forsamling@evl.fi. Mera info på www.kyrkslatts.svenska.fi

TAMMERFORS

Sö 24.9 kl 11: Gudstjänst i SvH, Charlottedick-Röstad, Paula Sirén

Ti 26.9 kl 10-12: Mammor, pappor och barn i SvH

Ti 26.9 kl 13.30-15.15: Tisdagsklubben i SvH

Ons 27.9 kl 13: Onsdagskaffe i SvH, Önskesalmer med Kai Wirzenius

VANDA

Lö 23.9 kl. 10-14: Under Skörde- och museidagen kan du vid basarbordet för missionsarbetet köpa nystekta väfflor med sylt, matvaror och handarbeten. Info om Utjämning 2017 Röster, men inga rättigheter? Finska Missionssällskapets utjämningkampanj, tasaus.fi/sv

Lö 23.9 kl. 14: arrangerar Vanda svenska församling, Rekola församling och Alshifa-moskén (Björkby) en fredspromenad för att uttrycka människornas vilja att leva tillsammans i fred oberoende av olika religioner, icke-religiositet och kulturbakgrunder. Vi samlas på Björktorget (innegården vid köpcentret), därifrån vi går till kyrkan och vidare till moskén. I programmet ingår en kort presentation av kyrkan och moskén, och i kyrkan även lite servering. Framför allt får man under promenaden samt i kyrkan och i moskén ställa frågor om islam och kristendomen samt andra åskådningar som är representerade. Välkommen med!
Sö 24.9 kl. 10: Högmässa. Tacksägelse

för årets skörd Helsing kyrka S:t Lars, M. Fagerudd, A. Paavola, N. Fogelberg. Kyrkkaffe i Kaffestugan Laurentius.

MÅ 25.9 kl. 13-17: Pyssejox för barn i åk. 3-6, Strömfårav. 13, Myrbacka
ON 27.9 kl. 9.30-12: Familjecafé i samarbete med Folkhälsan, Strömfårav. 13, Myrbacka

ON 27.9 kl. 13-17: Pyssejox för barn i åk. 3-6, Strömfårav. 13, Myrbacka

TO 28.9 kl. 13: Sottungsby-Häkansböle pensionärskrets, Häkansböle kyrka
TO 28.9 kl. 18: Kan kristen tro uppdateras? Behöver kristen tro beskrivas med nya ord och på ett nytt sätt i dagens värld? Kyrkoherde emeritus Stefan Djupsjöbacka, religionslärare Sixten Granroth och församlingsspastor Anu Paavola diskuterar de utmaningar som vår tid ställer på kristen tro.

Utgångspunkt för samtalet är Marcus J. Borgs omdiskuterade bok Kristendomens hjärta. I den har författaren försökt förklara kristen tro på ett helt nytt sätt. Diskussionen leds av bokens förläggare Tomas von Martens. Plats: Bagarstugan, Kuriv. 1, 01510 Vanda. Vård för kvällen är kyrkoherde Martin Fagerudd.

RASEBORGS PROSTERI

EKENÄSNEJDENS SVENSKA

Sö 24.9:

-kl. 10 Högmässa: Ekenäs kyrka. Lindström, Storbacka.

-kl. 12 Nallekyrka: Tenala kyrka. Lindström, Burgmann, Lindgren.

-kl. 14 Nallekyrka: Snappertuna kyrka. Lindström, Burgmann, Lindgren.

-kl. 16 Nallekyrka: Ekenäs kyrka. Lindström, Burgmann, Lindgren.

-kl. 18 Kvällsmässa: Bromarvs kyrka. Westerholm, Storbacka.

Info: www.ekenasnejdensforsamling.fi

INGÅ

Fre 22.9:

- kl 18.00 Israeliska danser: i församlingshemmet källarvåning. Unnerus.

Sö 24.9:

- kl 10.00 Högmässa: i Ingå kyrka. Sjöblom, Nygård

Må 25.9:

kl 16.00-20.00 Öppet hus: i ungdomshuset. Ahlfors.

Ons 27.9:

Har du bilder från UK?

UNGDOMENS KYRKODAGAR
gick av stapeln första gången 1968, och firar alltså 50 år nästa år. Nu samlas foton från åren som gått in

för dokumentation! Har du bilder eller annat material från något år du varit med? Sänd gärna in dina foton till Stefan Myrskog på adres-

sen stefan.myrskog@evl.fi eller Stefan Myrskog, Kyrkans central för det svenska arbetet, PB 210, 00131 Helsingfors.

Rökelse över kolarhelgen

Höstens kolarhelg i Malmbacka har flera år på nacken. Nytt för i år var gudstjänsten ute i Snappertuna med Ekenäskapellanen Wille Westerholm, dagen till ära iförd tvättakta svart kolarhatt.

Kolmilan "Anna" som på tänts dagen innan fungerade som levande altartavla och sände ut rökelse fältgudstjänsten igenom. Predikan handlade dock inte om eld från ovan utan om kärleken till nästan. Också "Anna" fick sin del av den avslutande välsignelsen.

Sköta kolmilor var ett slitsamt ensamgöra ute i skogarna. Kolmilan "Anna" är på 12 kubik, att jämföra med gamla tidens kol-

milor på 100 till 200 kubik som brann i veckor och i princip kunde skötas av en enda man.

Kolarhelgens gudstjänst i Snappertuna, en av nio socknar i dagens Raseborg, är ingen nyuppväckt tradition. Men kolarhelgen vill återuppliva en gången tid, med satsning på kolarnas klädsel, marknadsstämning med "kolarbullar" och trubadursång. Kolartidens samhälle var inte uppdelat på religion, kommers och underhållning som i dag.

Tillverkningen av träkol för landets järnbruk var en tung pålaga för kustbefolkningen, från 1600-talet in på 1900-talet.

Ett slagvöra, säger "kolarkungen" Tom Österholm som tillsammans med kompisarna i karagänget "Skogens svarta guld" står bakom projektet Malmbacka. Men som historisk hobby är kolning en fascinerande syssla.

■ ROLF AF HÄLLSTRÖM

I MIN FÖRSAMLING

"KOLARNA" David Nyberg och Roger Blomqvist inviger kaplan Wille Westerholm i kolmilans hemligheter.

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Skötsamt och sportigt studerandepar söker en mindre hyreslägenhet i Ingå centrum.
Tel: 0442649718/Josefina

Trevligt kompispar söker en fräsch 3 rummare i H:fors centrum/ Drumsö. Max hyra 1400€.
Tel. 0440233280

Par med en liten dotter önskar hyra en trea i södra Hfors (gärna Drumsö). Vi är en rökfri familj utan husdjur. Vänligen kontakta Minna, 045-1210087.

UTHYRES

Stiftelsen Lillesgården erbjuder förmånliga pensionärsbostäder (ettor) i Nordsjö, ej serviceboende. 0505903780 tis-to 9-12.

LEDIG TJÄNST

Kantorsvikarie

Larsmo församling behöver en vikarie under kantorns tjänstledighet i höst. Arbetsuppgifterna handlar främst om gudstjänster, förrättningar och körverksamhet.

Anställningen kan inledas genast och pågår till den 7.1.2018. Lön för behörig sökande enligt kravgrupp 601 i kyrkans lönetabell. Även ickebehörig kan komma ifråga, också deltidsanställning är möjlig.

Ansökan riktas till kyrkorådet i Larsmo församling, Marieholmsv. 23, 68570 Larsmo, **senast den 29.9.2017 kl. 12.00**. Närmare uppgifter om tjänsten ger kyrkoherde Max-Olav Lassila tel. 040 8686951.

Utkommer i oktober!

Sofia Torvalds

Två kors och en fisk

En personlig, rolig och klok bok om hur svårt det är att komma ihåg att be i bussen varje dag och hur omöjligt det är att vara lika anspråkslös som en astronaut.

Hft. 23,90

Patrik Hagman

Sorgens gåva är en vidgad blick

Inom loppet av några år förlorar Patrik Hagman sin sexårige son i cancer och sedan sin hustru i en plötslig hjärnblödning. Vad händer i en människa när sorgen så påtagligt kliver in i ens liv?

Inb. 27,90

Ute nu!

Björn Vikström

Kärlekens mångfald

– Kärlekens, sexualitetens, parförhållandets och äktenskapets teologi

På spaning efter en hållbar äktenskapsteologi. Vilka utmaningar ställer den nya äktenskapslagen kyrkan inför?

Hft. 31,90

Utkommer i oktober!

Amanda Audas-Kass

Till den lilla människan intill

Den prisbelönta bloggaren Amanda Audas-Kass andra bok tar fasta på relationer: gemenskapen med en nyfödd, förhållandet till familj och vänner, till barnet inom oss och till Gud.

Hft. 22,90

MAGNUS RÖRSERVICE

040 5816393
magnus.lindstrom@pp.inet.fi
Vatloxintie 93, 21660 Nagu

Fontana Media

www.fontanamedia.fi • tfn (09) 612 615 30
info@fontanamedia.fi • Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors

INKAST AMANDA AUDAS-KASS

Barn av nåd

DET HÄNDE SIG en sommardag att min plånbok blev stulen. En god vän förlorade sin plånbok i samma veva. Hon gjorde så där som man ska göra när man förlorar sin plånbok. Hon ägnade många timmar åt att ringa och mejla runt för att beställa nya kort. Körkort, bibliotekskort, bankkort, bonuskort, fpa-kort, förmånskort, reseförsäkringskort ... Aldrig har en människa lika många kort som när hon ska byta ut dem.

Själv gjorde jag så där som man inte ska göra. Jag ringde visserligen och spärrade mitt bankkort, men sedan orkade jag inte ta itu med de andra korten. Jag hoppades väl någonstans att det skulle ordna sig i alla fall.

Och någon vecka senare fick jag ett telefonsamtal från polisen. Min plånbok – och min väns plånbok – hade hittats i en skräpkorg vid en tågstation. Alla pengar var borta men alla kort var kvar.

Jag undrar om jag någonsin har sett min man lika besviken.

Livet med mig har fått honom att ibland tala om *säkä*, finskans ord för tur. Med det menar han att jag oskäligt ofta landar på fötterna utan att jag egentligen förtjänar det. Att inte fixa nya kort och komma undan med det är bara ett av många, många exempel på när min lathet och mitt slarv egentligen har lönat sig. Jag satt ju i slutändan med lika många kort på hand som min vän, men jag hade inte förlorat en massa tid i telefonköer.

SJÄLV KALLAR JAG det inte säkä. Jag kallar det nåd. Jag vet att jag lite för ofta lever lite för nära gränsen, att jag sällan har speciellt rejäla marginaler. Men jag vet också att det oftast löser sig i alla fall. Inte alltid, nej. Men tillräckligt ofta för att jag med frid ska fortsätta vara den jag är och leva som jag gjort hittills. Tillräckligt ofta för att jag ska tro stenhårt på nåden.

Det goda med oss barn av nåd (eller säkä-ungar, beroende på vem man frågar) är att vi sällan bekymrar oss för det som ligger utanför vår kontroll. Det finns något fint i det, vi minns ju det där som Jesus sa om fåglarna på himlen som inte gör sig bekymmer men ändå tas om hand.

Jag tror att vi människor av i dag behöver den påminnelsen om möjligt ännu mer än människorna på Jesu tid gjorde. Många av oss verkar tro att vi människor kan kontrollera det mesta, livet självt. Det kan vi inte. Förstås inte. Vi kan egentligen kontrollera ganska lite och nästan inget av det mest avgörande. Hälsa och liv och död ligger utanför vår kontroll.

Vi ska bära det ansvar som är vårt, ja. Men vi ska inte bära på det bekymmer som aldrig varit vårt att bära. Gränsen är ibland härfin och stundvis vinglar jag över till fel sida av den gränsen. Men också när jag är på fel sida om den så påminns jag om något gott; vi har ganska lite i vår hand. Vi vilar i en annans.

Amanda Audas-Kass är lärare i modersmål och bloggare.

RADBYTET PATRIK HAGMAN

Låt oss välja biskop annorlunda

Kyrkan använder i stort sett samma valsystem som finska staten. Det är också den enda fördelen med det rådande systemet.

Däremot är det lätt att räkna upp nackdelar: Det tenderar leda till polarisering – i andra omgången möts nästan alltid en ”liberal” och en ”konservativ” kandidat. Det tvingar fram taktikerande – om två kvinnliga kandidater ställer upp reduceras deras chanser att bli vald nästan till noll. Resultatet bli nästan alltid att nästan hälften av väljarna upplever att de förlorat valet, vilket förstärker tudelningen av kyrkan.

Det är bara lättja som förklarar varför vi ändå håller fast vid detta system, för det finns bättre alternativ. Till exempel i Church of England använder man systemet Single Transferable Vote, och det fungerar mycket

”Det betyder att kandidater som kan förena – snarare än polarisera – har bäst chanser att vinna.”

bra. Samma system används i samtliga val i Irland.

Systemet fungerar så att man får rangordna alla kandidater. Sedan räknar man hur många förstapreferenser varje kandidat fått. Om ingen kandidat får 50 procent tittar man på den kandidat som fått minst röster och delar ut dessa röster enligt andra preferens. Och så vidare tills någon kandidat når 50 procent.

Det här kan låta lite invecklat – det är den enda kritiken som finns mot systemet. Men det gäller bara dem som ska räkna rösterna. För väljarna är det enkelt. Och fördelarna slutar inte där.

Med STV-systemet blir vinnaren en kandidat som de flesta av väljarna åtmins-

tone tycker är ok. Känslan är inte ”vi förlorade” utan ”den som jag hade på andra plats vann”. Det betyder att kandidater som kan förena – snarare än polarisera – har bäst chanser att vinna. När vi betänker att biskopens viktigaste uppgift är att slå vakt om kyrkans enhet är detta av stor betydelse.

En annan fördel är att man inte behöver taktikera genom att ge sin röst till någon man tror har chans att komma till andra omgången. Man får sätta den man verkligen vill se vald som första preferens. Rösten är inte ”bortkastad” om den kandidaten får få röster, utan flyttas över till ens andra preferens. Allas röster räknas.

Om man då absolut vill att en kvinna väljs, eller en per-

son med väckelsebakgrund, kan man sätta alla kandidater som uppfyller dessa kriterier först, och sannolikheten är stor att någon av dem väljs. Man riskerar inte att förstöra en av dessa kandidaters chanser genom att rösta på en annan. Det blir valet som är avgörande snarare än som nu kandidatnomineringen.

Till sist, genom att frånga det system som staten nu använder visar kyrkan för sig själv och världen att man inte är en del av statsapparaten och att man organiserar sig enligt sina egna principer och mål snarare än statens. Men viktigast är att detta valsystem gynnar kyrkans strävan att vara en gemenskap som samlar människor med olika bakgrund, åsikter och tankesätt kring ett enda bord och en enda Herre.

Texten har tidigare ingått i tidningen Kotimaa.

”Många av oss verkar tro att vi människor kan kontrollera det mesta, livet självt. Det kan vi inte.”

”Många av oss verkar tro att vi människor kan kontrollera det mesta, livet självt. Det kan vi inte.”

”Många av oss verkar tro att vi människor kan kontrollera det mesta, livet självt. Det kan vi inte.”

ARVS- OCH FAMILJEJURIDIK
Bouppteckningar, arvskiften, testamenten m.m.

Aktia Bank Abp
Private Banking
Juridiska tjänster
Helsingfors, tfn 010 247 6313*
Vasa, tfn 010 247 5185*

*Via fast linje 8,35 cent/samtal + 6,00 cent/min., från mobiltelefon 8,35 cent/samtal + 17,17 cent/min.

Aktia

STENHUGGERI LEVANDER

- nya gravstenar
- gravering
- borttagning av gravsten
- återmontering av gravsten
- förgyllning/försilvring
- räkning
- slipning

EN MINNEVÅRD VISAR VÖRDNAD OCH VÄRDIGHET
Rönnebackav. 32 A
00710 Helsingfors
tel.09 387 6284

EL SÄHKÖ JMV

Elinstallationer
Luftpumpar
Elplanering
Solpaneler

Jens Viljanen
0405 628 083
jens@elsahko.fi
www.elsahko.fi

FINLANDS STÖRSTA FÖNSTER- & DÖRRLAGER

BILLIGASTE!

LEVERANS GENAST!

NORDIC sale
Granvägen 1, 68555 Bosund
T. 721 0111, sale@nordicsale.fi
www.nordicsale.fi

www.abolands fastigheter.fi

Rabbe Holmberg
040-557 4024

Fastighetsförmedling i Pargas och skärgården. AFM [A]

Böcker i nätet **allkristet.fi**
Och i vänstäderna Karleby & Jakobstad

Annonsera i Kyrkpressen!

Kontakta våra annonsförsäljare:
Ludvig Andersson, 044 050 3020
Jonny Åstrand, 050 092 4528

Eller via e-post:
annons@kyrkpressen.fi
www.kyrkpressen.fi

KP
KYRKPRESSEN

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:
Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Insändare måste föras med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall. Obs! Insändarnas längd är högst 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Marlene's Interior - inred med stil

Nya textilier i höst!

Vi erbjuder högklassig sömnad av textilier till hem och offentliga miljöer, passande just Er stil.

Brett urval av tygkollektioner, även mattor!

Ring eller sänd e-mail så kommer vi på besök, så väljer vi och planerar tillsammans.

Namn- & logo-broderingar

www.marlenes.fi Bergvägen 3 | 68570 Larsmo | t. 050 3782 094

Bothnia GOSPEL

RICHARD MITTS BAND 100
HELSINGBYKÖREN
KVEVLAX SÅNGKÖR
SINGSBY SÅNGKÖR

TOUR 2017

- 24/9 KORSHOLMS KYRKA
- 1/10 LAPPFJÄRDS KYRKA
- 8/10 MUNIALA KYRKA
- 15/10 PEDERSÖRE KYRKA
- 22/10 VUJSTARON KIRKKO

20 €

STUDIOTICKET

Otto Palmberg

Barbora Xu

Nya ansikten bland studenter

STUDENTLIV. Simon Tallgren och Robert Ojala kommer arbeta med mission under det nya läsåret. Båda strävar efter att bygga relationer och ordna intressant program för unga i studiestäderna.

TEXT: **HANNA BJÖRKLUND**

I höst har Studentmissionen välkomnat två nya studentarbetare, **Simon Tallgren** i Vasa och **Robert Ojala** i Åbo. Till deras arbetsuppgifter hör att vara synlig på universiteten, sprida den kristna tron och ordna evenemang för studerande. Både Tallgren och Ojala ser fram emot arbetet.

– Det är spännande att få börja arbeta med det här. Jag har själv deltagit i organisationens program tidigare, bland annat i pizzakvällar och kvällar där olika personer föreläst om exempelvis vittnesbörd. Det har varit väldigt intressant, säger Simon Tallgren.

Ojala har också deltagit i evenemangen under studietiden och känner att det nya arbetet ska bli givande.

– Det känns bra. Jag har studerat och forskat länge på universitet så miljön är bekant för mig och jag har alltid tyckt om studentvärlden.

Låg tröskel viktig

Som studentarbetare vill Ojala vara ett stöd för de studerande och sätta dem i centrum. Han ser en utmaning i att skapa relevant program för unga.

– Det gäller att försöka hitta kristen verksamhet som studerande är intresserade av, för vi kan inte enbart ordna program som styrelsen tycker att är underhållande, säger Ojala.

– Och det räcker inte heller att bara ordna evenemang och lita på att människor kommer per au-

ROBERT OJALA och Simon Tallgren och är nya på Studentmissionen.

tomatik. Vi måste arbeta på ett annat sätt. Jag tror att det skulle vara bra att arbeta mer individuellt med studerande och få dem att själva bli engagerade och ta ansvar, konstaterar Robert Ojala vidare.

Både Tallgren och Ojala tycker att det är viktigt att ordna evene-

mang som inbjuder till diskussioner och samtal.

– Själv har jag upplevt att just pizzakvällarna och grillkvällarna fungerat bra, för där är det en låg tröskel att nå fram till människor och samtala om tro. Jag vill ge människor en chans att lära känna Jesus bättre och låta den kristna

rörelsen växa i Vasa och i Finland överlag. Att bara få vara med och bygga relationer är viktigt, för det är där allting börjar. Fokus ska inte enbart ligga på att samla kristna studerande. Vi ska bjuda med ickekristna också, säger Tallgren.

Mission behövs även här

Robert Ojala har tidigare doktorerat i teologi vid Åbo Akademi och avlagt filosofie magisterexamen i latin vid Turun Yliopisto. För sin filosofie magisterexamen studerade han även klassisk grekiska. Ojala har också arbetat som präst i Kronoby församling år 2004 till 2007.

Simon Tallgren inleder i höst

sitt andra år av studierna till byggnadsingenjör. Före studierna i Vasa tillbringade han två år på en lärjungaskola i Sheffield i England. Där växte han i sin tro och lärde sig mer om ledarskap. Tallgren har även ägnat tid åt att missionera.

– Jag har missionerat under fyra till fem års tid och varit till bland annat Tjeckien, Lettland och Serbien via organisationen *Bli som Jesus*. Under resorna har jag insett att det behövs mission också här i Finland. Trots att majoriteten av vår befolkning hör till kyrkan så känner ju alla egentligen inte Gud personligen, säger Simon Tallgren.

”Själv har jag upplevt att just pizzakvällarna och grillkvällarna fungerat bra, för där är det en låg tröskel att nå fram till människor och samtala om tro.”

Simon Tallgren

En kvinna som börjat rida på äldre dar tog av sig ridhjälm och böjde sitt huvud i respekt när begravningskorregeen passerade ridstallet. "En fin gest av dig", sa ridlärares imponerad. "Vi var ändå gifta i 35 år", lod svaret.

kuriren
–tidningen för Dig!

Prenumerera på den populära finlandssvenska veckotidningen Kuriren. Inspirerande och trevlig läsning för hela familjen direkt hem i din brevlåda!

VI LOTTAR UT TRE PRESENTKORT

Prenumerera och delta i utlotningen!

Nu har du möjlighet att vinna ett presentkort à 100 euro till någon av S-gruppens butiker. Skicka in kupongen senast 30.11.2017.

JA TACK!

JAG VILL PRENUMERERA PÅ KURIREN

för resten av år 2017 och hela året 2018 för 87 € (inom Norden).

Tre (3) provnummer för endast 15,50 €.

Ett halvt år för endast 44,50 €.

JAG DELTAR I KURIRENS UTLOTNING AV TRE PRESENTKORT TILL NÅGON AV S-GRUPPENS BUTIKER.

SÄND KURIREN TILL:

NAMN _____

ADRESS _____

_____ TEL. _____

SÄND RÄKNINGEN TILL:

NAMN _____

ADRESS _____

_____ TEL. _____

Nej tack, jag vill inte prenumerera på Kuriren. Jag deltar endast i utlotningen av presentkortet till någon av S-gruppens butiker. Jag returnerar beställnings- och utlotningsblanketten försedd med frimärke. Var snäll och stryk över den färdigtryckta adressen på kupongen och skriv: Kuriren, PB 12, 65101 VASA.

Erbjudandet gäller till 30.11.2017

Kan sändas ofrankerat inom Norden Kuriren betalar portot

kuriren

PB 12
SVARFÖRSÄNDELSE
KOD 5005430
65103 VASA

KP 21.9